

ISSN 0130 - 1624

პარკი

თბილისი

№ 2 1983 წ.

რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა. სურათზე (მარცხნიდან):
უფროსი ოსტატი, სოციალისტური შრომის გმირი არჩილ ძაბა-
შვილი და მისი მოწაფე, შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი
ჭურაბ ლომიძე.

მირის ფრცხნივილი,

საპარტიზო კომპარტიის პირის ლაშაბანი.

სილაღეს კართულს, სინათლეს კართულს,
სიტყვას კართულს და სიმღერას კართულს,

შენს სასიამოვნოს,
შენს სათნოვნობას,
შენს უჭინავს
და უცვლელ დედანს, —

შენს უკვდავსაყოფ სიმბაზი ვგაძნობ და
შენს უღაპვარღეს აზრებში ვხედავ.

შენ ხარ პრილობა და სისხლი შენი
შუაშია შენი,

შენივე რფენით
სულს რომ ვვიღებო და
გვაძინებებს ბედად, —
ღიღება შენდა!
ღიღება შენდა!

სიკეთეს ღვთიურს, სიწმინდეს ციურს,
სისხლს — დროუად ქვეულს,

ბანუნილს ფრთებად,
შენს უკრობ გუნებას,
შენს უთქმელ სმადს.
შენს უკვდავ სულს და
შენს ურყევ ნებას, —

კვლავ კმათა შენთა ქცობაში ვგაძნობ და
კვლავ კმათა შენთა ურყეობაში ვხედავ.

შენი მთვებით და შენი სიწმინდით,
ღმერთა შენთა უვილიერებით,
შენი სისუსხით და კლიერებით, —
მწყურხარ,
ვიყვიებ და
გეფერებ!

ღირს მუავ შენს მხედრად!
ღირს მუავ შენს მხედრად!

17433

პროდუქტები ყველა ქავენსა, შეტრდომ!

დროება

№2 (554) თბერკული, 1983

შურნალი გომოდის 1983 წლიდან

შოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სალიტერატურული საზსაბერო შურნალი

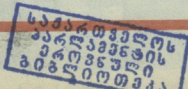
მთავარი რედაქტორი
სუბა ბერულავა

საპარტიზო კომპარტიის პირის ლაშაბანი

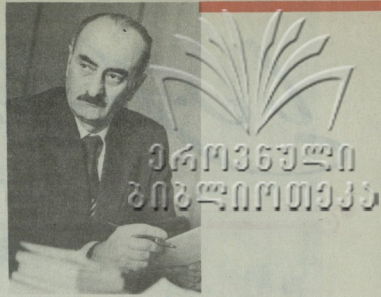
© „დროება“, 1983 წ.

საბეჭდო კოლეგია:

ბულნარ ბახტამი	საბო ღვთიერი,
(მ/კ, მღვანი),	ოთარ თარგია,
ნათულა გიორგოვიანი,	რეკა ბარგანი,
თინათო გომოლაძე,	ღინარ ნოღია
(თავარი რედაქტორის	(მხატვარ-რედაქტორი),
შოადგილი),	ლალო სულაბერიძე,
ოთარ ღვთიერი,	ილია ბახაღა,
ბურა ღვთიერი,	უბა ჯაფარიძე.

ქობის ქალაქი

ეროვნული
ბიზლიოთიკა

ქონსტანტინე ბაქრაძე,

რუსთავის სახალხო დეპუტატთა საპალატი
საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე.

რუსთავის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის შენობის ვესტიბულის მარმარილოს კედელზე მსხვილი ოქროცურვილი ასოებითაა გამოყვანილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1948 წლის 19 იანვრის ბრძანებულება გარდაბნის რაიონიდან დაბა რუსთავის გამოყოფისა და მისი რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქად გარდაქმნის შესახებ.

35 წლის წინათ რუსთავი სიცოცხლე-ჩამკვდარ ხრიკ ტრამალ წარმოადგენდა, დღეს კი რესპუბლიკის შიმში მრეწველობის ფლაგმანი და მთელი საბჭოთა ხალხის სიამავეა.

ისტორიული წყაროებით დასტურდება, რომ რუსთავი, როგორც დასახლებული ადგილი, ჩვენს ერამდე ორი ათასი წლის წინათ არსებობდა. ახალი წელთაღრიცხვის VI-VII საუკუნეებში კი 20 ათასამდე მცხოვრებს ითვლიდა და მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა საქართველოს ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, იყო თბილისის ფორდოსტი სამხრეთ-აღმოსავლეთის მხრიდან. სპარსელებს, არაბებს, თურქ-სელჯუკებისა და სხვა ჯარის დამპყრობთა ვაშუდებულმა შემოსევებმა სისხლისგან დასცალა რუსთავი. XIII საუკუნეში კი იგი მონღოლთა ურდობაში სრულად აღდგეს პირისაგან მიწისა ანგხს

ზერები, ხეხილის ბაღები, გადაბუგეს ჩიბისა და იალღუჯის აჭორიანი ტყეები, მიწის ძუძუ გაუშრა, გამოიჭრა, გამოიშვლდა და ნაქალაქარი ხრიკი ველად, უდაბნოდ გადაიქცა.

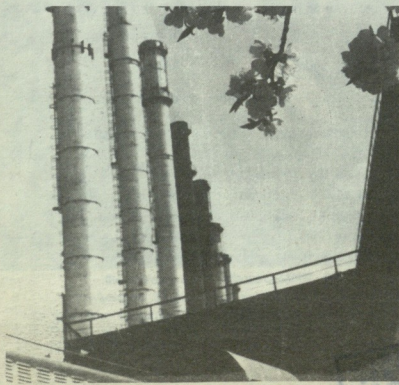
1944 წელი რუსთავის მკვერდითი აღდგომის დასაწყისია. მეტალურგიული ქარხნის საძირკვის ჩაყრამ სულ მალე, 1948 წელს, ნაქალაქარე სოციალისტური ქალაქის აღმოცენება განაპირობა, რაც რესპუბლიკის ეკონომიკის ინდუსტრიალიზაციის გზით წარმოათვსათან ერთად, ნაკარნახევი იყო ამიერკავკასიის სახალხო მეურნეობის გეგმარბიერი განვითარებით. ქართული ქვეანხრი და აზერბაიჯანული რკინის მადანი გახდა ის საძირკველი, რომელზეც კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, ისტორიისათვის უმნიშვნელო დროში, სოციალისტური რუსთავის სახით სახლთა ლენინური მეგობრობის ძეგლი წამოიპიბათა.

პირველ ქართველ მშენებლებს: მ. მათაშვილს, ვ. შეხველიას, ბ. გაგუას, ვ. არკვაინძეს, ი. მასურაძეს, ვ. ბიქიკაშვილს და მრავალ სხვას მხარში ედგენ კ. ლიხთა, ა. ევბიხივი, ვ. გორცხუტეიანი, ფ. მარკოვი და მომხმ რესპუბლიკებიდან ჩამოსული სხვა სპეციალისტები. მშენებლობის თავკაც ნესტორ გიორგამესთთან ერთად,

რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის შიდა კუბა — დიდებს ხეივანი.

განუხლებული რუსთავში.

მეტალურგიული ქარხნის ოქსიჟენური ნაზრბიშწოდებელი უნის ბრავა-და (ცენტრში ბრავადირი ივანე კოკლავშვილი).

ა. ჯანინაშვილი, ფოტოგრაფი

რომელსაც განსაკუთრებულ დამსახურებასთვის სოციალისტური შრომის გმირის წოდება მიენიჭა, რუსთავეის ხარისხობზე არა ერთი და ორი ოპერ უთქვია ამერიკე-კანის მეტალურგების ტრისტის მთავარ ინჟინერს ნ. ლობოვსკის, ცენტრალური ლაბორატორიის უფროსს ი. თვალდასკის...

შორეული სოლიდარული დაგვიანდნის ასაწყობ სხელებს, ღონისძიება — ლითონის კონსტრუქციებს და საშენ მასალებს, ლინგერიდს ელექტრომომწოდებლობებს, ჩელაბინსკიდან და ნოვოკაპობოროსკიდან — სამშენებლო მექანიზმებს, ავტომანქანებს, ზუსტ ზუსტსაყვებს, მეტალურგიული ქარხნის დაპროექტების სამუშაოს მისთვის საბრუნველ ინსტიტუტს ასრულებდა. ქართული ხალხის სამშობლოშილო სამშენებლო სამუშაოს ყოველ კუბის შრომითი მინწარმოებდა.

ქარხნის მშენებლობის დაწყებასთან ერთად რუსთავეის უკრანიაში პროექტის ასადასტურებლად გაიგზავნა 5000-ზე მეტი ტახტი. დონეცის, მავნოროვსკის, ტაგანოვსკის, დნეპროპეტროვსკის, ნიჟნოპოლისა და ქვეყნის სხვა მეტალურგიულ ცენტრებში დაედასტურა ა. ფსკელია, ვ. კობერიძე, ა. იამაშვილი და მათი სახელობის მეგობრები.

1950 წლის 27 აპრილს, როდესაც პირველი ქართული ფოლიადი დაიბადა, მ. კუხალაშვილს, ს. სიღაისს, ვ. გვიგინიას, ვ. გეორგიანს, ი. ტანაბაძეს და სხვა რუსთაველი მეტალურგების მხარში ედგინა ყოველი მასწავლებლები: ვ. ბუღალაშვილი, ვ. ვორონკოვი, პ. ჩერეპნიკოვი...

მომე ნაღობა დამბარების შედეგად რუსთაველი მეტალურგიული ქარხნის ბაზაზე ქიმიური, ქიმიური ბოჭკოს, ცემენტის, ლითონკონსტრუქციების, თუჩასანხლედ ქვეყნისა და სხვა საწარმოთა აგება და მათი სიმძლავრების წარმატებით ათვისება.

ფართოა რუსთავეის სამრეწველო პროდუქციის არა მარტო ასორტიმენტი, არამედ მიზნობრივის გეოგრაფია. იგი იგზავნება მსოფლიოს ხუთ ათეულამდე ქვეყანაში. რუსთაველი მიწებს, ნავთობს, ფოლიადს ფურცლებს, აწვეებს და სხვა პროდუქციას იცნობენ მთლიან სოციალისტურ რესპუბლიკებში, აზიასა და აფრიკის მრავალ ქვეყანაში. ამ პროდუქციის შეიქმნა ხელის მიწოდება სხვადასხვა დროს მი-

ენიჭა სოციალისტური შრომის გმირის მაიალი წოდება.

უკაცურ მიწაზე, კარგებში, არწვედენ ავეცნენ ამჟამად უკვე გმირი დღეები: ა. ნოლია, ს. იბალოვა, ა. ბულაქაშვილი, ა. ზინალოვა, ა. თურაბაძე.

ქალქისა და მისი მრეწველობის ზრდასა და განვითარებასთან ერთად იზრდება, ვითარდება რუსთაველი შრომელების სამეცნიერო ტექნიკური აზრი. ნოვაციური მუშაები, ინჟინრები, მეცნიერები, რომელთაც შემოქმედების ფართო საზღვრები აქვთ, დღისმშენებლობაში გამოიყენებიან და სახელმწიფოში აშლიდრებენ სამამულო მრეწველობასა და მეცნიერებას.

როგორც ცნობილია, 1957-1961 წლებში ევროპაში პირველად დგან "400"-ის კომპლექსური ავტომატიზაცია განხორციელდა რუსთავეის მეტალურგიული ქარხნის მისსალაგნავ სამშრომლო, რისთვისაც დამერიული სახალის ავტორებს: ნ. ვოლოჯის, ს. შარაშინის, ს. მალაშვის, პ. წერეთელს, ა. ყორაძისა, ნ. ანდროუხის, ვ. გრუშკის, დ. გეოგრიანს ლინინური პრემია მიენიჭათ.

უფრო ადრე, 1951 წელს დაბალი წნევის რიზა-ბეტონის შექმნა-დამრეგისათვის მშენებელთა ჯგუფთან ერთად სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა ამერიკეკანის მეტალურგების ტრისტის მმართველს ნ. გიორგაძეს, 1976 წელს კი მიღების სქილად გლინის ტექნოლოგიური პროცესის სამართავად ადაპტური სისტემის შექმნისა და სამრეწველო ათვისებისათვის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა სავაე-შრონი სამეცნიერო-კვლევითი და საპროექტო-საოპერატორული ინსტიტუტ ავტომატიზაციის განყოფილების გამგის ა. რუტაძეს...

საქართველოს მთლიან მრეწველობის ფლავანობასთან ერთად, რუსთაველა ქალაქობაის სახელად დაიკვირდა. მეტალურგიული და ქიმიური გვიანტების, სამრეწველო საწარმოებისა და საცხოვრებელი სახლების მშენებლობასთან ერთად აქ დიდი ყურადღება ექცევა გამწვანების სამუშაოს, დარბო მილიონზე მეტი ნერგი.

მწვენი ნარგავები, ქარსადავი ხეობის ჩათვლით, მოიცავს 270-ზე მეტ ჰექტარ ფართობს. ქალქის სიმავეს წარმოადგენს ტყე-პარკი, რომელიც 1.150 ჰექტარზე გადაჭიმული.

ამჟამად ქალქის მოსახლეობა 49-ითი სამდეა. მუშები და მოსახლეობაში დიდი პოლიტიკური და შრომითი კონცენტრირებული არიწვანენ მეთერთმეტე ხუთწლიის ყოველ დღეს. სამრეწველო საწარმოებში, სამშენებლო და სატრანსპორტო ორგანიზაციებში დაიწყო სოციალისტური შეჯიბრების ახალი ეტაპი დღევანთი: პატივი და დიდება — შრომის მიხედვით! რუსთაველებმა დაასკენეს, რომ მე-11 ხუთწლიის დავალებითა განხორციელების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პირობაა პარტიული, სახელმწიფო, შრომის, საწარმოო ტექნოლოგიური, ადვანსო-ფინანსური, სახელმწიფოებში დისკონის განვითარება, იმ კოხის აუცილებელი განხორციელება, რომელიც დაისახა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1982 წლის ნოემბრის, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის დეკემბრის პლენუმებზე.

სკკპ XXVI ყრილობისა და საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობის გადაწყვეტილებებით მეთერთმეტე ხუთწლიან 55 პროცენტით, ფოლიადის — 22,7 პროცენტით, ქიმიური ქარხნის სასაქონლო პროდუქციის მოცულობა — 2-ჯერ, ქიმიური ბოჭკოს ქარხნისა — 2,2-ჯერ, ასევე ლინინშენებლობის ამოცანებით დასახული სხვა სამრეწველო, სამშენებლო და საბონრეო ორგანიზაციების წინაშე.

მრეწველობის და მშენებლობის განვითარება ბუნებრივად განაპირობებს საქალაქო მერენობის განხორციელებას, რაც ამჟამის ქალაქის ხეაღიდალ დღეს კიდევ უფრო ნათელსა და მიმზიდველს გახდის.

მეტალურგიული ქარხნის მართვის სამსახურში № 2 დუშელის მფლობელი (მარჯვნივ) ტარიელ ციციშვილი და № 1 დუშელის მფლობელს ხელმწიფობის ვალდე უკრავს.

საქართველოს სამონტაჟო სამმართველოს მმართველთა ბრძოლა. № 1 უბნის უფროსი (ცენტრში) რობერტ ადამიანი, ელექტრომშენებელი იური როგატინი და მემონტაჟე თამარ კონაშვილი. № 2 საბალომეჩარკი ფაბრიკის მშენებლობაზე.

...ერის განმყოფობის ...
...მისთვის ...
...მისთვის ...

მადრიდ კლარსი

...მისთვის ...
...მისთვის ...

სენატორალი

...მისთვის ...
...მისთვის ...

სოფია კლარსი

სამონი კლარსი

● მამა

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

ერო

მეზობელი

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

...მისთვის ...
...მისთვის ...

თხარ ღამებარჱლი,

„დროის“ საინჱლარი მოქმადინარე.

ეს ამბავი სამოღე წლის წინთ მიხდა. თხხმოც წელს გადაიღუბული სიმონ კვერცხერი გვერდით მჭდომ ნესტორ გეგოლევეს მიუბრუნდა და ჩურჩულით კჱთხს:

- სურვი ანდაჱ ვახსოვს?
- რომელი?
- სიძე არსად ჩანდა და სახლიაკებთ ბანს ეფუბებოდნენო.
- მახსოვს.
- ასეა ახლა ჩვენი საქმე. ხომ კი?
- კი.

სწორედ რომ ასე იყო. ცხნავლის რაიონის სოფელ დმენისში კოლმუერნიობის საანგარიშო კრება მიმდინარეობდა. იმჯველს, იკამბეს, აწონდაწონის და კოლმუერნიობის თავკაცი სვეკლა ვადაცუბიტეს.

მოდი და ნუ უცვლი! რისი და ხორის წამომიბის ვეგებთ არ სრულდება. ნარეავები გაცუჩხერდა. მარცხეულითის მოსავალმა იყო. პირუტყვის საკეზნი სანებინა...

აირაც მოწადინებდა. აღარც დისციპლინა. აღარც შრომის სწორი ორგანიზაცია და მატერიალური დინტერესება.

მუშახლი ვარბას. სოფელი ვაიცალა. ზოგმა ისარგებლა, მოთამაშა ხელი, ეჩისათ თვისიკენ უზიდება სათლს.

ნერას უვარავდა! დმენისკულს არც მკან-მკანინ სვეკელისტი სჭირდებოდა, არც ეს, არც ის, არც სხვა. კოლმუერნიობის თავმჯდომარე თენვიზს ჩანავეი უნდა იყოს!

თქვეს და აღსარულეს. საბერიო კრებამ დმენისის კოლმუერნიობის თავკად დაუსწრებლად ერთმანდა იარჩია თენვიზს ჩანავეი, რომელიც რამდენიმე თვის წინათ სოფლიდან წვიდა და ქალაქში მუშაობდა.

- დაბრუნდება?
- ახლის არ ვაპწრებოგეს!
- აქ დობადა, აქ აიდავა ფეხი, ჩვენი სოფლის მადღს სცხია.
- ხომ ვახსოვთ, ბრიგადარად მუშაობდა?

— ჩვენი კოლმუერნიობის თავმჯდომარის მოადგილეც იყო.

— საბათითი აწყყო მუშაობა.

— ააწყყო.

— ეგრე იყო, ეგრე! ვერა და ვერ მოიღეს სათქმელი კოლმუერნიობის კანტრისის ეზონი ჭკუბ-ჭკუბედ დემამოლმა გლენებმა.

მთავარიან დამე იყო. ყინვამ იძალა. სუაჩხუვის მთებიდან ზმულით მოქმუტუნება და სუსხინაი ქარი.

შინსივე მიმავალი ბერიაკაცები სიმონ კვერცხერი და ნესტორ გეგოლევე გზასავითან შეჩერდნენ.

- რას იტყვი?
- რაზე?

— ჩვენდურ ანდაზაზე. იყუჩა ნესტორ გეგოლევემა. იყუჩა და კბილურნი გაბისკრა:

- ენახთ... ანაო თავმჯდომარეს ექნებ ყველამ მიტეუთ ბანი.
- ენახათ... საქმე დავენახებეს. დამეშვიდობნენ. ვატრიალდნენ, ტაბით შეუყუენენ თავთავიან ვახს.

* * *

ორ მოწინავე კოლმუერნიობას ერთმანეთთან არც არა ჰქონდათ სადღო და არც რა ვასაყოფი.

ეწილია მუზობლიბე იყენენ. ჰირში შემეწიო, ლიხში თანახორინ.

ეს კია — ერთ რამეშე ჰიშობადნენ. მოუყებდა ავგევის კოლმუერნიობის ფებურთელთა გუნდი დმენისის კოლმუერნიობის ფებურთელთა გუნდს და აიღერებოდა თენვიზს ჩანავეი. მოიგებდნენ დმენისიკლი — წამობილიდებოდა როსტომ სიკურთაშვილი.

მიღლედნენ თავმჯდომარეები. ვაკენწვლედნენ ერთმანეთს. მოუგებდნენ ნიშნს. ხეღობრად მუშავდებდნენ თავიანი გუნდს და ისეჱ თავიდან იწყებოდა ყვერდფერი...

იღ ღღესაც ღღეავდნენ. მატრი სანაუსხისმგებლო იყო. გამარჯვებული ღვდი მასტოლი ისეთის საოღუჩ ჩემპიონატში მუჭიყედი იმკიდრბდა პირველ ადგილზე ვასულს წანესეს.

— უნდა მოიგეთო! — ბუბუნებდა აგენვის კოლმუერნიობის აღორთაქემული თავმჯდომარე როსტომ სიკურთაშვილი.

— ბიჭებო, ვვასახელითო! — ფოლდს ურედაღ ხამში დმენისის კოლმუერნიობის გულდაცემული თავმჯდომარე თენვიზს ჩანავეი.

დილდანვე წინაღულდა. მატრის დაწყებამდე თენვიზს ჩანავეი დრო მოიხრებოდა. გამორიყება კაბინეტის კარი. საუქს მიუჭდა და ორბოხალას სანანგებში მიომუშავე ბიჭების დასახედალ გაემაზრა.

საქმეშ შეიყოლია. ჩამითავყვევა მიოლიან — მწყემსებს ეახლა მიდავა — რძის ცხიმიანობა. ვადა-აიომუმა. მიდავა — მესიხლები შეყახურა. იართ. ფესსწრუდაღ იართა — ჭვეშაში შეფესილ ბარდას დაგელო თვალს. მობრუხდა და მერიოებიბის ფერამაში შებატოტა.

ის-ის იყო, სტალიონზე აპირებდა წასელს, რომ ლეონტი არჩუბის შეუღლოლ გაბღობის ამბავი შეიტყო.

ღაბიბლმა თავმჯდომარე.

უბატრონოდ დარჩენილი ნაკეით გუთონხინევი რჩებოდა. ესეც არ იყოს, მიუღღგომეღ ადგილზე წვალენ-წვალეობით ახილდულ სასუქს მიხედვა და ნიადღმა დროულად შეწინა სჭირდებოდა.

სიკავ დასცხებს წყინა. მოსულდა ლერათყვი, იღმენ. დაარეს რუტეს, პირწინდლ ჩამორტყხავს ყველაბრის და უყარეკაკალი!

ჩაიქნა ხეივი მოეჭდნენაქმე, ოღღლია რამდენიმე დღეს მიუჭდა სქი და ახსა თუბით შეუყვა მთის დაფერებულ კალთას.

ტაბით ვაგილიდა დრო. კამ პირი შეიკრა. თანდათან ჩამობებრა. ვართა ეღვა. იქუხა და იქუხა.

— მოიგეთო! მკვიანში, ცერად წასულ ბილიკზე, დმენისის ფებურთელითა გუნდის „ლახვის“ მწერთნელი ვინო ვაბანეუღ გამობობდა.

აქეთ, მოკლეზე, ვაოვანბულმა თავმჯდომარემ გუნდის მეკარე ანდლო ბათიაშვილი დიანახა. იქით ანდლო ჩანავეი, ვინო ღღეღევი და ლახვის“ სხვა ფებურთელები მოქმენიბდნენ.

— მოიგეთო... მოგებაც ვახსარეთ და ხელეული წუნდა წავახამართა.

მწერთნელი მოსულზე მოცეარული ოფელი შემეშრალა. ბიჭებს გახედა და ვიდრე თავმჯდომარე რამეს იტყოდა, დასწრო:

— ზრუნვას და სიყვავს, სიყვავით უნდა უყუასკობით ასეა, ბატონო!

დააღმსიგებლ ბიჭებს მკლავები უყვედაკაბინეუბული ჰქონდათ.

* * *

— შეიძლება? სასუქულო მკვიდსითან დაბრლოდა თენვიზს ჩანავემა თავი აიღო, სანახეროდ გამოღებულ კარს გახედა და ხელთ მიანინა, მიობჩინდილი.

ორნი იყვენენ. ჩამასხდნენ. ჩალუნეს თავები. გასუსტნენ.

— სოფელში დაბრუნება ვადაწყვეტიტო... — წამობილიდებოდა მდემოსულმა, — მოვკლებოქ?

ვიტლო გეგოლევე და ვასო მარიაშიმე პირველინი ორი დიყვენენ.

სოფელი მოლონიორდა. ხეავმა იმატა. შრომას ფასი დაედო. დადლო და დმენისიანდა ვაყინვიღობა მხენდა-მთესკობა, მკელა, მუზრუგე, მუხრებ ნახუართბი დაიწყეს დაბრუნება...

— შეიძლება? გაისტუმრა თავმჯდომარემ მომსველები. მიოჯღ მკვიდას და ღრვოლ დაარჩენილ კარში ახლა ვანათელი ბრეე კაცო იტოტხა.

— მიობჩინდილი.

მუზობლებს ვასკირვებოდათ.

მიღლენ დმენისელი კოლმუერნიები. დიანგარჩეს, დაიკურეს თადარიგი და ვანათის მეცხოველეობის სასუქ კომპლექსის იმდენი თოდა და დაარესილა ნამჱკ მიამველეს, რამდენიც სჭირდებოდათ.

ბინდღობდა, როცა კოლმუერნიობის თავმჯდომარის კაბინეტის კარი შექინიზატრომა ამირან ჩანავემა შეიღო. შექინიზატრის მწველები მართ ჭიოყეა მიჱყეა,

ეროვნული პროფესორი კირილე სტულცენკო

ოთქმის 50 წელია მოსკოვში ცხოვრობს და მოღვაწეობს ქართველი მეცნიერი კირილე სტულცენკო. მისი და მალაშოვსკი უწინააღრესად ტექნოლოგიის განვითარებაში დიდი დასახურებისთვის, ხანგრძლივი წაყვანილობის შემდეგ, როგორც პედაგოგი და საზოგადოებრივ მოღვაწეობისთვის და დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით ახლანაირად დაქვრივდა საქართველოს სსრ უმაღლესი სახელის პრეზიდენტის საბატო ხიველი.

ამერიკელების ქიმიურ-ტექნოლოგიური ინსტიტუტის კურსდამთავრებული ქაბუჯი ალა-

ვერდის ქიმიკონიანტის ცვლის ინჟინრად მუშაობდა, მოსკოვის მენდელეევის სახელობის ინსტიტუტის ასპირანტურაში რომ გაგზავნეს.

დიდი სამამულო ომის პერიოდში იგი ორჯერ დაჭრილ იქნა და წითელი ვარსკვლავის ორდენით, პირველად — საბრძოლო დამსახურებისთვის, მეორედ — ახალი იარაღის გამოგონებისთვის.

ომის დამთავრების შემდეგ მეცნიერი საკავშირო სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში სათავეში ჩაუდგა ენთოზიანტების გრუპს, რომელმაც მუ-

შაობა დაიწყო ონმცვლელი პოლიმერების ონიტების დარგში. მის ბაზაზე მოსკოვის პლასტმასების სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში შეიქმნა ონმცვლელი მასალების ფიზიკურ-ქიმიური კვლევის ლაბორატორია, რომელსაც იგი ახლაც ხელმძღვანელობს.

დღეს ღვაწლობილი მეცნიერი 480-ზე მეტი შრომის ავტორია, მათ შორის 68-მდე გამოგონებისა და პატენტისა საზღვარგარეთ. მისი რედაქციითა და თანაავტორობით გამოცემული წიგნი „მალაშოვსკის მემორიული ონმცვლელი ნართები“ ნიშნულად თვითღია ამ დარგის სპეციალისტებისთვის.

პროფესორ კ. სულცენკოს ნაშრომების ციკლისათვის 1982 წელს სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა. იგი აღიარეს საბჭოთა კავშირში ონმცვლელი პოლიმერული მასალების სამამულო წარმოების ფუძემდებლად. მისი ხელმძღვანელობით და უშუალოდ მონაწილეობით სსრ კავშირში პირველად შეიქმნა მსხვილტონა-

ვიანი წარმოება ბევრი სამამულო ონმცვლელი პოლიმერისა. უდიდესია მათი როლი იეთი დარგების განვითარებაში, როგორც არის ატომური და თბოენერგეტიკა, ქიმიური, მძიმე და მსუბუქი მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, მედიცინა, ფარმაცევტიკა და კვების მრეწველობა.

კ. სულცენკო სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის არსებული ქრომატოგრაფიის სამეცნიერო საბჭოს ერთ-ერთი დამაარსებელი და დღემდე უცვლელად თავმჯდომარეობს ონმცვლელი ქრომატოგრაფიის სექციას.

კ. სულცენკოს ხელმძღვანელობით არის დარბრუნებული მნიშვნელოვანი სამეცნიერო ცენტრები ქიმიურად აქტიური პოლიმერების სინთეზის, კვლევისა და გამოყენების დარგში.

სახელგანთქმული მეცნიერი დიდი გაცემით მუშაობს ამჟამად ახალ პრობლემებზე, ზრდის მეცნიერება კადრებს.

ვალერიან ლალიანი

საბავშვო სსრ მასხაზ-გრაფიკული თერაპიისტი.

მწველავს ცნობილი მეხილე, სოციალისტური შრომის გმირი გრიგოლ საგაიკე...

მეორე დღეს კოლმეურნეობაში სასურსათო პროდუქტის რეალიზაციის თაობაზე მორიგე კრება უნდა ჩაებრუნებინათ.

არ იყო ცუდად საქმე!

დმების კოლმეურნეობა! თვალსაჩინო წარმატებით დაამთავრა მეთერთმეტე ხუთწულის მეორე სამუშაო წელი.

ხორცისა და რძის წარმოების წლიური გეგმა დადასტურებით შეასრულეს. პირველის საკვეთი უზრუნველყოფის ამოცანაც გააღრეს.

არც შექანიზატორებმა შეირცხვენისთაო.

ახლაც იმიტომ შეიკრიბნენ, ახალი წინადადებები წამოაყენონ, იმსჯელონ, ერთხელ კიდევ დაზუსტონ საერთო კრებაზე განსახილველი საჭირობითი საკითხები.

— დავწყობ?

თავმჯდომარემ კაბინეტს მიმოივლო თვალს. ვინც დაიბარა, ყველა მოსულყო.

წამოდგა მათალ-მაძლიო, მკერდივან ჩახხელი თუნგი ჩანკეი, ვიარ-გამიარა.

შეჩერდა და ჩვეული დნჩარ, ხავერდოვანი ხმით თქვა:

— დავწყობ.

მზე გადახარაზე იყო, როცა ლოგინად ჩაეარდნო სიმონ კვეზეროვი მისაკითხვით ხელმძღვანელებმა ძველმა მეგობარმა ნესტორ გეგლოვემამ მიიხანხლა.

შეეცნენ საუბარს. მიიხიეს გული. წყრილ-წყრილად გაისხენეს ძველი და ახალი, იტიური — აქეთური, ცისა და რისის.

— ისიც გახსოვს, — სიმონმა სასთუმოლზე ჩამოდებული ხელი მიიხანხლა, — იმუქმევი. იტიური კლავები რომ მიივინტინეს და კტებინ დატრიალეს?

— მახსოვს.

— ისა, ხათხოვარი ხარებით რომ მოვხანით ხოლადმინ?

— ეგ არა, ისიც მახსოვს, ხოლადმინში დასათესი მარცხელი არ გვეყო...

იშუქმევი. იტიური. ინიხითის.

ის-ის იყო, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე თუნგივან ჩანკეივან დასველებს სიტყვა, რომ სტორ თუნგივან ჩანკეივან შემოიკლო.

— სტორთა მომეყე!

დათბებულ ოთახში საქართველოს კომპარტიის ცხიხვლის რაიონის მდივანი რუსლან ჩინიოვი შემოიკლო.

მოკითხა მდივანმა ეტერანი კოლმეურნე. გაუსაუბრა, შეეცნო, განმარტობა უსურვა და კომუნისტურ პარტიაში ყოფნის ორმოცდაათი წლის სამახსოვრო სამკერდე ნიშანი გადასცა.

ოთახის ფანჯრებში ნელ-ნელა მოძიკებოდა ბინი.

ქუშინი ხავაგები ყუფდნენ. საღვთო ბოხა ზმულო.

მარტოდ დარჩენილი ბეროკაციები დუმდნენ.

— წავალ. — დაარტო დემილი ნესტორ გეგლოვემამ და წამოდა, — მალე ისევ მოვიხანხლებ.

— და მამი, როცა სტუმარი ოთახიდან გადიოდა, სარეკლები წამოწყებულმა მსპინიქლმა ლიმილი დაღვინა:

— ანდაზა თუ გახსოვს?

— რომდე?

— კარგ მომღერალს კარგი ბანი სჭირდება.

მიუხედა. მიუხედა ნესტორ გეგლოვემი. ჩაიკითხა და არც შემობრუნებულა, ისე მიიკბა:

— კარგ მომღერალს აკა მთელმა სოფელმა მიეცეთ ბანი!

დასახლის უმცროსი კაპიტანის კაპიტანობა

შარშან, შემოდგომაზე, ჩემი მეგობრის, ალექს ალბაშვილის ოჯახში შევედი გენერალ რობერტ თავაძეს, ალექსის ცოლის მამას. მისი ჯიჯიბა ჩემი კარგანის ოცნება იყო და აი, როგორც იქნა ამისრულდა ნატვრა.

დიდხანს ვისაუბრეთ. შუა საუბარში გენერალი მიმიხვდა, რომ მე ჩვეულებრივი მსმენელი არ ვიყავი მისი საინტერესო ამბებისა, რომ მის ყოველ სიტყვას გულში მომაველი ნარკვევისათვის ვიბეჭდავდი; ბავშვებით დამიბრუნება და მითხრა, ჩერდი იმდენი არაფერი ვამიკეთებთა, ვახტუბებმა ჩემზე წეროხო.

მის სიტყვას როგორ დავეყვებოდი! ის თუ გენერალი და თავის საქმეს თავდადებით ემსახურება, მეც ხომ უწინაისებურად...

მოდგომში გენერალითან მიწერ-მოწერა ვგავაზღ. მასზე ბევრი რამ მომთხროვის მისმა ნათესავებმა და მეგობრებმა.

გენერალ-ლეიტენანტი რობერტ თავაძე — კიდევ ერთი საამაყო სახელია ქართველი ხალხის სახელგანთქანი შვილია გულჩეხი; სახელი აკისია, კომუნისტისა, პარტიოტისა, რომელიც მთელი თავისი არსებით ემსახურება ჩვენს დიდი ქვეყნის ძლიერების გამტკიცებისა და მსოფლიოში შვილიშობიანობის საქმეს.

რობერტ თავაძე დაიბადა თბილისში, 1930 წელს 24 აპრილს. მისი ოჯახი ჯერ გრიბოლევის ქუჩაზე ცხოვრობდა, შემდეგ საბურთალოსზე გადავიდა. რობერტი ბავშვობიდანვე კარგად ხატავდა. შინაურები და მეგობრები მხატვრობაში დიდ მოთაველსა და წარმატებულს უწინასწარმეტყველებდნენ.

დიდძულე ოჯახში იზრდებოდა. 1939 წელს, პირველი სრულიად საკავშირო აღწერის დღეებში, ვახუთ „პრადის“ პირველ კვარტლზე რუბინის „სამკოთა ხალხის შესანიშნავი ზრდა“, დაბეჭდა წერილი, რომელშიც ცნობილი რეინფანტელი მუშის მათი თავიანთი ოჯახზე იყო მოთხოვნილი. ამ ოჯახმა ოთხი საამაველით შვილი გაზარდა: შალვა, დიმიტრი, გეორგი და რუბინი.

რობერტ თავაძის მამა, გეორგი, გამოცდილი ინჟინერი იყო. ომის დროს მის მიერ შექმნილი მარტივი სახეობის მორტირა ფრონტზე წარმატებით გამოიყენეს. მეტროპოლიტი დიდად ეძიებოდა რობერტს გამოიგონებულს.

დღეს ცოცხალი აღარაა რუბინ თავაძე, თბილისის სამხატვრო აკადემიის დოცენტი, რომელიც ბორის მელიამისა და სხვა მრავალი ქანდაკებები შექმნა.

თბილისში ცხოვრობენ რობერტის ბიძები: შალვა თავაძე — ქუთაისის დ. მესხიშვილის სახელობის თეატრის მოწვევნილ ტურთ შენობისა და სხვა მრავალ ნაგებობათა ავტორი; საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი დიმიტრი თავაძე. საქვეყნო ცნობილი ამ ციკოს ლეაწი თეატრალური მხატვრობის განვითარების საქმეში.

თავაძეების ამ შესანიშნავ პოლადს ამ შენებებს, რობერტ თავაძის სახელი. იმ წლებში, როცა რობერტი მეშვიდე კლასში სწავლობდა, თითქმის ყველა თბილისელი ემაწვილოს გატაცება იყო საფრენისონი საქმე. ავიაციის განვითარებამ, აღმამანის ციკენ სწრაფდამ მრავალი ჰაბუჯი და ქალაქშილი მიიზნა. რობერტ თავაძემაც შეიღწეულის დამთავრებისთანავე სამხედრო-საავიაციო მათბის სპეციალურ სკოლაში მიამწეა. სკოლის დამთავრების შემდეგ კი შეიკვალა პროფესია და 1951 წელს ფრიალზე დაასრულა სამხედრო საავიაციო-მობილი სასწავლებელი. შემდგომ იგი მოირეული ავიასავლეთის სამხედრო ნაწილში განამწეეს. დიწყო მძიმე არმიული ცხოვრება. იმ გამომკლავდა ნიჭური ახალგაზრდა ოფიცერის უხანი და შესაძლებლობანი. მალე წარამტებით დაამთავრა ლენინის ორდენისანი ზურგისა და ტრანსპორტის აკადემია. მასახურობდა მოლდაველსა და უკრაინაში.

გადის წლები. რობერტ თავაძე ამთავრებს მეორე ავადემიას — საბჭოთა ავიაციის შეიარაღებული ძალების ავიაგენერალის შტაბის კ. ვიოროშლოვის სახელობის აკადემიას. შემდგომ სამსახური ბალტიისპირეთში, მხარეში, რომლის გერმანულ ფაშისტ დამპყრობებმა გათავისუფლებამდე დიდი წვლილი მიუღდის მეორე ვაგრილილ არმიის გენერალ-პოლკოვნიკ პირვილ ჩანჩიბაძის შეთაფრობით. ჩანჩიბაძე თავაძეების მეზობელი სოფლიან იყო და ახლა რობერტს ენამებოდა ზალციხისპირეთში და სახელგანთქანი მხედართფრობის სამხედროთ დავაწმირებელი სამხედრო ტრადიციების გაგვრტელება.

შრომისმოყვარეობამ, სამხედრო საქმის რმა ცოდნამ, სამსახურებრივი მოვალეობის უმწეველად შესრულებამ თავისი ნაყოფი გამოიღო — 1976 წელს რობერტ გერონტის წილ თავაძეს გენერალ-პირიის სამხედრო მოღვაძე მიენიჭა. ამ ხნიდან ინიშნება იგი თანამდებობაზე, დღესაც ერთადერთად თავდადებით რომ ემსახურება. უფოლ მისი დიდი ლეაწის შედეგია, რომ სამი წლის შემდეგ გენერალ-ლეიტენანტი ხდება.

რობერტ თავაძე ხომ ჩინებულ ოჯახში იზრდებოდა და ყალიბდებოდა, როგორც სამშობლოს ერთგული შვილი. მარად ახლა ენახით, როგორი ოჯახი შექმნა თავად, როგორ ვაგრძელდა თავაძეების მუსიკანო-ნავი დინასტია, რა განვითარება შესაძლებელი თაბობა!

სახელოვანი გენერლის უფროსი ვაჟი, ოლეგი, ფლოტის ოფიცერი, ხუთი წელი გაატარა მან ჩრდილოეთის ზღვეებში წყალქვეშა ნავით. ოლეგმა საბჭოთა კავშირის მარშალ გრეჯოს სახელობის სამხედრო-სახელო ფლოტის აკადემია დაამთავრა და მიიღო მესამე რანგის კაპიტნის წოდება. ვინ იცის, იქნებ მომავალი ფლოტის აღმართის გზაზედა გენერალი თავაძეს!

რობერტის ქალიშვილი — ხოლია ფიზიკო-მათემატიკისა; სიმე — ვლადიმერ კოვრეული სამხედრო მოსამსახურე; დამთავრებული აქვს დ. ფურუზეს სახელობის სასახელო აკადემია.

ტრადიცია გრემდობა. რობერტს ხშირად, ისევე, როგორც მშობლიური მხრიდან მომთრებულ ბებრ ქალიშვილს, მონატრებია თბილისი. თბილისი მისი საცივითა, მისი ყველაზე საყვარელი ქალაქი. ახლა, როგორი გულ-მემატკივარია ჩვენი „დინამოსი“ შარშან, თბილისში ყოფნისას, პატარა ბიჭვით ვავარდა „დინამოს“ სტადიონზე და გაიხანათვის საყვარელი გუნდის თამაშით, ფეხბურთულ ერა თავაძესთან და მის მეგობრებთან ერთად სურათიც კი გადაიღო. არც მშობლიური უსტზე დაიწყებია ორი დიდ ჩინატურის რაიონის სოფელ ზემო ხეთში გაატარა. შეხვდა თანასოფელელებს, იქურდისწაწელი ახალგაზრდობას. უყვარს თევზობაზე; მხატვრობას თავს არ ახებებს, მაგრამ აი, დრო, დროა ძალზე ცოტა, საქმე კი უნამარე!

სულეოდამ მდიდარი, გულითადა, კეთილშობილი, მკაცრი თავის თათისადა და ყურადღებანი ხელქვეითებისადა, აღამა-ახებანი ურთიერთობაში უბრალო, მუდამ მხედ რომ არის, დანამტრების ხელი ვაუწყობის სხვას, ყოველ წელს სამშობლოს ნებისმიერ დავალებას კეთილსინდისიერად არ ასრულებს, — აი როგორს იცნობენ გენერალ-ლეიტენანტ რობერტ თავაძეს თანამებობოლები, მეგობრები და ახმანავები.

სამშობლოც ამაყობს ასეთი შვილი!

ლევან დოლიძე

...ცხელი ზაფხული იდგა. თბავდა იწყებოდა, ეს კი ის დრო არის, როცა მკლავის დაშვება არ შეიძლება. საქონელი ხომ ზამთარში ზაფხულს ცოხნის. ვისაც მუხლში წყალი არ უდგა; ყველა საქმე წაიყვანა. პაერი მოთიბული ბაღაბისა და სიმწიფეში ჩამდგარი ხილის სუნი გაიღვინა. სოფელი ერთ მუტად შეურცა. სანამ მზე კარგად მორორებოდა, საქმის კაცები უკვე სოლიდან შორს იყვნენ და თვალს ვეუარ დაწვდიან. ქალები საცხალს ამზადებდნენ — თირიდან ლავას ამოიყრიდნენ, სხვა საწოვავსაც კალითომში ჩალავებდნენ და აღმართებს აუფეხობდნენ. ასე იყო — მუშაკაცს ნათლობის სუფრა არა სჭირდებოდა — პური და ყველი უნდა ექნა, კლდის ძირიდან გამოყოფილი წყაროს ცივი წყალი დაეყოლებინა და ისევ საქმეს მიპარებოდა.

რა სახანავო ავიშებს ცვირან ველზე ვასული მიმბავების ყურებს — აქამდე უფრო მიდგას ნაქცული ბაღაბის ზურული და განვირად მიქცული ცელების სისინი, შაშვის დერიანი, მზეში შეგრუნული ტროლიდას წვრილი და მომივების ჩურჩული. საითბს იქით, ბებერი კლდის ვეგროლი, ემისაბას დაკორძილი შუხის ძირას, წყარო ბუტბუტებდა, შოე თითი რომ ჩავეთ, მაღლა ვინულის ნაკენი უნდა ამოვებტას, ვერდობე უკარება მინჭარი სახლობდა, უფრო დაბლა კი სპილოს ურებებით ბრტყელი და ხორციანი ძირხუხებში ინახავდნენ ნაწას და გრილს.

სოფლის წერილეობას შინ რა ვაგეაქრებდა — საქმეს რომ ნამქცვები დასცივიდა, იმითვის მინც ვეარგოდითი. უფრო კი იმ ტყეულში სისარულს ვეძებდი და ვპოულბოდი კიდევ — ხის კორმებში შხის სხივი წვრიალბუბა, ნიავი გალობდა, ყვაილი ენთო და ჩვეც იქიდნე გრეული ხსრე ვერ გავეყრიდა. ვინც მოასრებდა, შურად ლოქს ან დარბაისლე კოკას მხარზე შეიგდამდა, მაღლობს ნაკადულით ჩაირბებდა და შოთი დაკენილი მომბავებს მუხუროხნის ცრებლეთი ანკრა წყალს მოურბენინებდა. ახალი წელიც მამინ ვეითენდებოდა, როცა უფროსებიდან ვინმე თავზე ფართო ხელისგულს დაგვახუბრებდა, შეგაქებდა და დაგვალავდა.

— ამი მოსხლება გაიხრებდი, ამი მუხსივითი ანდლელი, დედუკაილი ბესისავითი განბრედილი... სიტყვას მოიყოლე, თორემ ამ პატარა მოთხრობაში დედუკაილი ბესი არ უნდა შემეშეშა — ერთი სინდისიდან ვაპარული, არრადელი კაცი იყო, ქუდი კეთის ჭქრად არასოდეს ჰქონია. თავის დღე და მზე, თვალი სულ ვაზუბ ვერა — თუ ხელს ვანბრებდი, ისეთი მურუდე და ელამი ბუქეს იციოდა, კალბით არ დაინრებდა, ვაგრამ ბუნებს ერთი მრუდე ხელი რომ წავრთობი, მეორით მიეცა — იმითხანა სიმურცა ვალმაგამდნდა და იმას ითიავა ვერც იციოდა. მუბებელ ჩამოვირდი იმას აკრუნელ დადივირება, ყელს მარტობის უღლისწულითი მოიღვრებდა, მზით აიბებდა და უშერეულადვე ხანჯავდა. სოფელში ხუმრობდნენ — კლდის ხარ-კანკი რა მავის საქმეა, ვეა, ვაყო, იმერში უნდა კავანებდეს, ჩინჩინებში ისეთი მავალბელი უდგას, მამ, ცოლი არ არის იმ დავეცლები და ვეცენვეიად მოსამხარი, აქ იღვლებოდა და იღვრებოდა.

ერთიც არის — ხუთი შვილი ფერმის კრუხ-წინდლასავით რომ გამოვიფრებოდა მის ვართო ენობში, თვალი ავიყვავებოდა. სხვა როცა ვართოდამდე საქმეში იდგა, ბესი მუხს ვარმიყვებოდა. ბედის რომ უფრო უმისამართოდ ვარსობდა, ხანდახან კარგს ზედა არ შეხედვას და ხელუღრდა წასროლი ნაჭერიწულითი ცოლს წაუჭარბებდა ხოლმე კალბათი. ბესისავად ასე ქნა, — მისი ათი მუხუროხნავი ევდა დაუდგავდა ბიჭს, ასეთი თვალი მშეცა და ათივე მისი უფროსი. სოფელში წყაროსთან, როცა ქალები კოკებს მიშვავებდნენ და ერთმანეთს სიტყვას ვაუცვლიდნენ, ხშირად ვამბობინა — ვე ვგოგი რომ ოჯახში ბესის

ღვა თენდებოდა ლაქაპი

ჟეპალ ავსიანური

გხსპარეი თენდუ სასოხარაი.

სიძლერამ შეიტყუა, თორემ ეს სხად ვის ვარცხლავი და სად რიუსს ვეჩქიო...

ის გოგი ხომ ხელის გულზე ესეა სოფელს, მაგრამ მამა შვავდა ისეთი, ცეხლილ ხად ვნახო, რომ ვადვუდლოი, ისეთი მლაშე კაცი არსად შენახა — თანაც მუნში, მუნში, რომ წელითი ვადა-იყცებოდა, ძირს დაკარგნილი ნაწმანს კი მიხან ამ შეარჩენდა. სოფელში ბოროტ კაცს ეხადდნენ. სოფელი კი არა ტყუის. რახან იქვა, უნდა და-უჯერი, ლიმილე შხანსახამი იციდა — თითის შერი რალაც ისეთი ახსოვდა, რომ ვეძა, მუხს ვედარ დავენახებოდი. მჭელე კაცი იყო, კი არ ლაბარაკობდა, კოლხსავითი მზუოდა და, როცა სახეზე დარღის ტუჭებსა და ლქს შეგატკობდა, თავისთვის ჩაიძრქილეებდა, სადმემდ სიტყვას ვადილავდა და ტალახში ჩაგვხებდა. კი არ დადიოდა, მუდამ რალაც უქილავს ვაგრებოდა აკრევილი ნაბიჯით, ყურბედაც ორი განიერი ფოთლილი ღედა, ქვერა უღვამები ვადვეთილ ციციბს მივავება.

ახეთი იყო ის უშეზღვე დაბებრებოლი.

საღამი არ იციოდა, მაგრამ თუ ვეცუვოდა, ზედ ისეთ ციბერ ლიმილს დაყოლებოდა, თვადილი უნდა დაგებუქა. ბავშვი ვიყავ და აბას ხად აწვედებოდი რომ სავენახე სარიოთი გრძელასა და ახლარ კაცს, სულში რომ წამებოდა, მაგრამ ერთი კი იყო, ტყვედებამდე მშუღდა. ერთხელ გზაზე დაგინახე, რკვეარეუთი მოილოდა, საკუთარი ჩრდილი ძალბოთი მოსდევდა. ახლოს რომ მივიდა, სახრესავით ვადმომიქა. — მამა, მამადა, ერთხელაც იქნება დაგიჭერ და იმ ვაცვას შევცილდან ამოაგვიჭერენ! მენს მხალს რა თამეი ვიხილ, ღორს რომ და-უჯარი, ისაც კი არ მიეყარება-მეთქი... ასე იმი-

ტომ ვუთხარი, რომ სიბრანზე სილა შემომკრა და ყურები ამიწო.

მარალს ვეუბნები, ჩემს სიტყვებში ტყუილი არ ურედა, კი ის იხვე ვალიოთი იგინებან.

- დაგიჭირ და ვადორბი დაგამშუფევი, ძალღის ვჯავით დაგაბამ...
- დაგინახა, არ დაბამამ!
- რა დაგინახა?
- ვაჭი, ვაჭებოდა და არ ვაიბებებ.
- ვე ვილამ ვითხრა?
- სოფელი ამბობს...

პირველ ეცა, ვერ თვალბოთი ვამღვივა, მერე თავისი ვაჭრული შხამიანი ლიმილი შემომხასხასა და ის სწრადვე ვამშორდა, თითქოს უსუნველად ვაუბრობდა. მასისიც, ვაჭრული ოლოდა. ცამ ბუნდელ დერი დარჩა. საცაა მრეფე შემოვალდა კაცზე მოვავდებოდა. მზეც ორნად ვაწულდა, სიტყვი კოლხასი ვაჯარ მზუოდა. მომბავების დაბლა ჩამოლაგდნენ და სოფელში ხბელი ქუჩის და მამქმარა ლილილს და ვეღარი კინბის სურწელი დადგრადალს, მერე დინჩე ურბებში, ცხენწლი „დროგებში“ ჩამოხილდეს ვარმუხიოთი მზუბოთი მუბო, მაღალ ძირებზე ცა ჩამოვჯდა. სოფელს ეს შტრბიცი ცალი წარბიოთი ავჯდა და ახლა მითს ვერდობდა ჩაფველი ისეთი ლამაზი იყო — დამსიხე და მავურბენიოთი. სახლს კაცებმა იუპაებში მიიხედ-მოიხებეს, თავავეთი საქმეს ხელი შევავლეს და ახლა ტყვიმ ვაჭირებდნენ. შემოვალბის ცივი ხანა მისდევდა — სოფლის ვაცვას აუვდებულ მთებთან ოთელი და სოყიდა ვაძე ვადგებოდა, ქარი ქარს ვაგზო-ვავებოდა დაბლა ვაწვენილ ვაჭებს, ცა შუბლს შეიკრავდა და აღი ნიოელი მამალბოთი თუ არ

აფრინდებოდა, ისე გლეხის ძაღლ-სასხარის არ ვარგავდა.

იფდა ამ დროს ტყეში ცუდების რაკური, აქვთ ხერხი ღიღინებდა, სიმთ... ბრძანადირი, ფრინკითი იმტყობებდა ჩოქო, ხმელ შუშას ტყის ხლბო და ხაზის აჭერებდა, ფლუკი და ზურმუხტებითი მზანა. მუერ მზე და პავირ დაპავებოდა და ბრუნუთიყოთი აფიფილბოდა... ტყეში ჩვენი ნახელა მისაყოლი ზღანარ იყო და იმ ღამეს მოსულ დილით გვეჩინა, რომ ურესხები დილით არ გაპარულანებოდა და დიდ იტყნება ურეფი ბურთითი ზენების ქარსა და ველის ცელქ ნიაზე ხელდინ არ გამოტყავინა.

ამა ჩვენი ხსნარულ კომეჯ სასნარზე პირინებოდა ან რომელი კომეჯი მოიყვება ის, რომ არაფერი გამოირჩეს. განახავს, როგორ წესს როგრავის ცროტე ტყის თავზე როგორ უკლავა ბალახს ნამის სასურვე როგორი სიმრუფე წამოტყავს ხოლმე ფრანგები შემოფადობის პირზე? პოდა, რა-ნახ განახავს, ბედნიერებაჲ კალამი ვეგებო... ზემოთ, მთის ცერზე, ფრმა იყო, სოფელად ვარგავა პირს, თვალთ ვერ მისწვდებოდა. იქნან რამისსელს ჯერ ისეთი ველი უნდა გამოვლო, მეგელ დიდელია, მერე ირინ-ხანის პაჭარა მთა, ბოლოს კი ისეთი ბნელი ტყე, რომ უკ იტყნებ მზესაჲ ვერ გაგვიჩინებ... ჩაუხელო, ჩახელო, სელ მოხატავდა დვეგებითა და ზღანარის ტვინულ-მარათალით სასვე ქამარითი ვინური ბილიკი არ უნდა დაეკავრა, თორემ ნაცეცი მხარი სულ სხვა გზით გაეკეთებოდა და ბალახში დავარდნილი წვეთებით დაეკარგებოდა...

ფრანგის საქონელი გვეყავა. ჩვენი ისეთი ფურები ვეკავებ, მუხლებზე მთავარ ამოსილითა. რამდენიმე მუხანარ იფდა იმ ფრანგში და რამდენიმე უკნითა და ხორცი სავზე, ლუგებშივე მშველიჯ ქალი, სულ რომ ნაღვლის, ჩრის ქარსა და გვეჯარს ეყობოდა ამინათებულ კავრის სესი უდიდელი... ერთი სულ ხალაჯანია იყო, კახ დასვლილზე ქონდა, ავაგებულ სხეულს მხმინარე ხებლითი ლობე გადმოვლოდა და ღვთისმშობელით სხედან ქალს მარტო ნიაზე ვაუბრებოდა სოცლის...

უკრამის ერთხელ ყოფილან ვინმე ავიდოდა ფრანგში, დროგზე ჩრით სასვე ბაღრებს დაბადებულა, ველისა და ქარისს კარგებს შემოედგება და იმ გრძელ გზას მისცემდა თავს... ამ საქმეზე კალამებში ქინელა დაეყენა. ცხენი უკვდა იმ ბუღლამწვარს, ქლდის დასწარება, აღბათ ამიტომ. კიდე ერთი ძალი უკვდა... ჩვეულებრივი შევიფერი, მაგრამ აღბათ სხეულზე პრის ფოთლითი ბრტყელი, თეთრი ხაღები ეტყვა. და-ნარინით სულ სხვა ძაღლეს უკვდა... ჯოხის ისიც უღრენდა, ღამეს ისიც ყვეთი ხეგდებოდა და მზავიდა სხვა ძაღლებითი უშლიდა ძარბავს, თანაც ისეთი იყო იყო, ცეცხლსა და წვიმას არ ატყობებდა მის უკითხავად ახლის ბაღლს. ის ძაღლი ჩემი უნდა ყფილიყო, ობოლ საღვალად არ მოვალეობი, ხელის სიმათის, ჩილი პურსა და ხმელ ძეაღს... თორემ ქინელს სიუხნის ამ-ბავი ერთი ყოფილი, საცავებს აღბათ მარტო ძილს და ხსნარში ეგება სასვე ეტყვა. აქვს იგი... რამდენიმე ხანში ნაგახმა ტყინ დაბლა დავყარა, პალანი აფიღერა, თვალებში ნაღველი დაუბუბოდა, ნეკები გარეთ გამოჰყარა და ჩრდილითი ვახლდა. ბავყენის აბა სიყო როგორ ვეგანდავებოდა... სახე ვერღო ღამის მარგას გვებენდა... პურის ნაბჭები, ძვალ თუ ხორცის ნავერ, გაუხათის გაფუფული კარკინაში უპირ სულ მხოთის ვინდიდობა, მაგრამ იმ სიდიდე ნავახს ვიხე მის გააბობობა...

ერთხელაც, რა ვეჭვებ და რას უხედავთ... ქინელს კარ-მამადობად ძაღლის ნეკილი და კოვლი ცეზი ავიდოდა. ამას ეტყობის ისეთი მადრევიჩი მოიყვდა, იტყავრბა სუხითა და ნაკვით აკოსო. ვიხედავ... ქინელს ღობის მარტილი ერთ-ვე ხელით ჩაუბოღვავს და ისე შემოებლდება, თითქმის ფეხს უნდა მოუქნისოს. ღმილი ვეჯდის

სახეზე შეახმა და ფრფხეშეგარდნილ ნავახს შევლო თვალ, ღობის ფრისსა და ვეჯდის რომ უფრო ღრმად მიწივდა. უხედივ ხეგდებოდა უბოთიბი გინების ქვა და კანკი. წყლდნან ამოსულ იბრტყებოდა და კანკავებდა, შიშს როგორი სახე აქვს, ვინც შეხება, იცის. მუი კი ერთი მოიქვანს... ის მარტილი რომ დახმობიდა, სული ხორცილ ადარ გაუტრეფებოდა. ბოლის ქინელამ იმარჯვა, სახეისზე მიიწყყდა. ვერ ნახილი იყუნდა, მერე ის იყო, ცახი აფერილი მარტილი ღვა და მუეტი რომ ირნ პაჭარა ბიჭი უკვე პიკლებს ეხი ვეკავით აიკოს.

— რა დავიშავა, ქინელა, ასე რომ იმებზე? — იციას სოფელა.

— საქონელი ჩემია, რასაც მინდა, იმას ვუ-ხან... ქინელამ ისე ჩაიხვიფინა, ვერ გაიგებდი, იციონდა თუ სოფელს დასცინოდა.

— შენი ოქროს კი ყარს, ქინელა, საქონელი შენია და ცოცხალი ვეკავებს, რას გირჩე, მუე გავ-ხან და თვითონ ჩაიყვან თუ დაიყვან და მის ახარ ამრებ? — გაიციონდა.

— დამაქვია, კაცო, დამანგარა ამ სადათვემ, უკრებიც აღარ შემარჩინა საბუდარმა. ამის ქონს ქათამი ვერ ჩამეფარა, ისეა ალბა ქინელასა... მავას ერთოკუვეტის უკუიყო.

— იმბოვია აქვს, ჩემი მძაო, ასეთი წყურავდა ხმა, ვე რომ დავიფხვებს, კიი დღე-გარემოს სჯო-ბია.

— თქვენ ისებრე და მე უკრამი ვუკრები ვერ მინდა, სულ ამის ყველმი გადაიარა... თქვენ რა გეფელლებოდა რა, სხვის ღობეს უკლავი ცეცხლ, თქვენას ხომ არ.

— ვეუოვა, ქინელა, ვეუოვა, კაცობაზე ნაკლები ხარ, თორემ საქონელს ასე არ გაბნობდი. ბალახია დარჩენილს ეს საცავადო. ერთი მუეტი მარტო გენაწებდა, ბული თუ მზავიდა, მაგ ხალათში რაღა დარჩინ. თუ ვეკავს, მოაქვთ კიდევ... ვეკავს ხომ არ შექვამს, ეს უხედავრი.

— ჭკა თქვენი საქმე არ არის, მაღარი ძალი თქვენ ვეუოვა. არ, ჩვენი თავმეტდომარე, გაძალა... ვერ გახლებ, თქვენცა უხედავ.

როს დიდხანს გაეგარებოდი, იმ ბედნერ დაღს ბრულა დაეგარინებო, მაგრამ ქინელა რა უხედავოა იყო, რომ ამ ამბის შემდეგ მაინც შიშისკენ შეტრუნებოდა.

— ორი დღე ვაიდა.

ის იყო, იმნათ, რომ კარი გაიღო და ითახნის მიუბოღს ჩემი ტოლი და კბილა ბიჭი მოუვიკარა. თვალები ჩრმელში უტყარავს, მუეტი პირობის მუღებანია და ზღუქუნებს.

— ჩქარა აფეტი, ქინელამ ბრულა ზემოთ ატყარა.

ჯერ ვერ გაუვიმე: იმ დაღვკი გააუხე და ისე მითხარინ-ვიფიტი.

— რა ვერ გავიდა, ბრულა ატყარა ქინელამ, თან აქვითილი იტყურებოდა, ფანჯრიდან დავიწინა. მოსულავ, თოითი შითავეყნა.

მარჯავ-ხალათი როგორ ჩაევიკი, არ გამოვიცო.

— ქლევებისკენ წაიყვანა. თოით ხომ არ ეტყინა? არ კომიდა?

— არა, ხელცადარილი იყო.

— ავურსნო, თორემ კლდინან ჩანებავს.

ისეთი აღმაწრებით ვიკავა ჩვენი სოფლის თავზე, ნიავს დიდელია, მაგრამ ჩვენ არ დაგდელიდა. ძვალ-ბოროტი ხელი გამოხედავს, თოითის თინენი უფერი, თავს მალდა აფეციდა, სახეში ველის ხორცულს შევისხამდილი და გზას ბილიტებით დაკრდიოთი.

ვევ კლდებით ისეთი ვლტყებოდა ჩამუევილი ხეგდებო, თვალ-ღვთიმინდობა. შითავარი კლდის თავზე ხან ბეჭერი ორბი ხის ხოლმე, ხან მძიმე კენჭის ქანაბრს იღლის ტრტზე. არასულად მყავრავია ის აშლიტები, ვამევიჩინა... მუხებზე ხო-ლმეში ერთი ღამაზი ვიკოე ყოფილა. ღამაზ ბიჭს უკვარეზია ის ვიკოე, მერე ის ბიჭი ვიღაცის

დიდ ქორილით. ვუთისამაროდ ნასიარუდი ტყვის მოსულავს. ვაუთისამაროდ ვერ ვერ მინდ მო-მეკვარა, მერე სოფელს გამაპარე, აღმაწრებით აუკლავა, კლდის ვეკლავა მალე მუეტი დადგარა, მულეები გაუმოლია და ძირაწვე სული არ ჩაუგანია. მერეც ის იყო... კარგ ამინდებოდა კი კლდებ ჩრდელ აღრეფილბოდა აფეტი, მინ-ქან-და ამ მოხეთქილი ტრტე ქინებებოდა.

მიგარებოდა, მაგრამ ვეკავა ამინდისი, რომ დაეგარევიყო. მტყნელ კაცო, რეკევიც ვერცხლავს, ჩვენზე დღეგარევიყო. აღბათ თავის ნახ საქმეს მორჩან და დაბლავ დაეშვა მუეტი ვერევი იცავდა, დღეს ძამაში შევიდოდა. თვლი ძოვის სახუნდა კლდის ძირს. ახლად ჩამოღეს ღორისი კვალ-ვეტობოდა წვიმისადა ნარევის სიკვამს. დაბლა ვეკოდა ვეკოდა. თოის ნაღველი ისე ვეკლავ უხა. კლდის თავზე ბრტყავებოდა ნახვინობა რილბათ მისი ვეკლავებოდა ვიციონბა... ქინელა არსაც ჩანდა. აღბათ თავვეც დაეშვა და ახლა სოფლისკენ მიდის. დიდხანს ვისხელები მწანავ ბეჭეობს. ცრე-მლო ლოცებს ვენეკვავა. მუე კი... ვითომ არაფერი... მთავრით ამოვიგარა, ვაფანტებულ სხევიტის ამოიოკვია, კავამა და შეუქით აკოს.

ამის შემდეგ ორი წელი ვეკავებ, მაგრამ ეს ამ-ბავი არ გამოვიტყობა. ქინელას დანახას ვეკლავ-ფერი მერჩინა. ათამის ერთხელ თუ შევხედავოდი, ისეთ ამღერულ მუღს ვაფეციებდი, ღამის გზიდან გაიხატარაყო. დღეგარევიც ვითის ვეკვ, ვე ვერ ვიცი რა სახარე მოხეხვილი მიბღვირის, რა მასხებსა და უკან აღარ დაუბრუნებო.

იმ წელს მცხერბოდი ვაღვავიცი ამ არ ვიცი, ქინელამ მოზვერს რატომ შეუადარა... თორემ ვეკვ-კავამბისა რომ ყფილიყოთი, კიდე ხუ. მოსულედ ცეცხლს... ქინელა და წყალი... მე არ ვეკავდარს ერთმანიდა და ვერც უკვავდებოდა.

ერთხელ დღეგარევიც შეხისი, ღამა ბეჭერი ვეკავ-ვრტობი, ფრთხილად ვეკლავა ჩამოსატანა. უნდა ავიდო და ამოვიგებოდა. სანამ აღმართებოდა, ამა-ნაგავი მუე ვეკლავ დაეკანა კიდეც. აღბათ შირი რომ არ ვიყო, დღეგარევიც ორვე ლუკას ჩამოხატობა... ის ბიჭი ამ შიშმა არ შემოქმობს, არ ხალაჯანობა. ის იყო, ცალი ვეკლავ გზაზე შეგდა, რომ ქინელა ამინდებოდა თავისი ღროფით. კოვსოზე ხის ყინ-ჩაღ ხის, თოითის სამეფო ტახტზე იფეხის და მუე და მზავი იმისი კითხილი იყოს. წყლის ძაღლ-მუე მოიხრეს... სანამ მუნ დაბლა წყაროსთან ჩახვალა, დროევი წამოეწევა, შეახებ და სოფელში ჩამბრუნებო, თორემ მავ პაჭარა ფეხებით ამ დიდ გზას ვერჩინებო უხანო.

ფრთხილად შირს არ ვიყავი, დროგზე უკვე მზი-ნარის რომ გადამავნება. ქინელას ბეჭერი ღამაზავი არავის გაეგარევი, ახლავ ზართასებითი გადმომ-ქნა:

- ამო, დაჯავიტი.
- ჩემი გზა მე ვიცი.
- ის ძალი ბიძაძობელი ხომ არ იყო, ბიჭო შენი, სახისხლდელი რომ დაეგამეფიცი?
- თვალის კურობით ვეხედავ... ზემო ტუნზე უ-ხეოთი ამის მორბეტი ღმილი ტყეობა, ზემოთ უთხრეს... ის ბავუე არაფერიცა შეპირისი, თორემ აქეთ აღარ ამოხევიყო, აღბათ ამიტომ, სა-დავე მაიკვდა და ცხენი მოსულ ნახავითი წაივავა. ვერევიდარი. არც ის იღებს ხმას, ვეც ყრუ-მუხუარი ვარ. დავილოდე. მუხლი დამომინდებო, გზა კი არა თავებდა. ან რა ვთავებებს, წინ თით ვერ-კი მარინ ვეკვიფებს. საკუთარ თავს უსტყვალ ვე-ლანარავი... სულაც არ დავილოდე ვერ ფეხებით მტყავა, არც შიმა და არც მუხურია. თვალ-ვულიც კი არა ვეკ, ვენეკვა ამ რომ მითხრას, სო-ფელში სირილით ჩავევიდებო.
- შემოხედე! — ქინელას ხმა ბრახმა აუ-მ-ღვარი... დაჯავიტი-მეთოთ, თორემ იმ მოსობის ქვეშ დაეკავებ.

აუწონავი საგანძური

შესანიშნავი ქართველი პოეტის, საზოგადო მოღვაწის, ერის სანაჩემო შეიღის — სიმონ ჩიქოვანის დაბადებიდან 80 წლისთავის იუბილე პირველად გორში აღინიშნა.

გორში იმ დროს შერჩაილი ოთარ ჩხეიძე წვთინიდა. ეფერებოდა და ელოლიავებოდა თავის მართევიან — მოივალ ლიტერატორებს, რომლებიც შემდეგ საქართველოს მწერალითა კავშირის გორის განყოფილებაში გაერთიანდნენ.

სიმონ ჩიქოვანის გორში მოწვევა ქალაქის ლიტერატურულმა საზოგადოებამ ითვია და პოეტსაც არ დაუხანებია, შეპირებულ დროს გვეწვია.

სიღამო პედაგოგიური ინსტიტუტის კლუბში უნდა გამართულიყო, მაგრამ დარბაზმა ვერ დაიტია ხალხი, ოთარ ჩხეიძის წინადადებით, შეხვედრა რაიონის კულტურის საბჭოში მოეწყო. პოეტი დღეადა.

— აღფრთოვანებული მოვიჩქაროდი გორში. გორელებს ბევრჯერ შეხვედრივარ ლიტერატურულ დილა-სიამოებზე, ქართლისა და გორისთვის ბევრი ლექსი მიმიძღვნია. მიყვარს გულალაი, პირდაპირი, ვიკაკეთური შემაბრთების ხალხი, დიდი ისტორიული წარსულის, შესანიშნავი აწყყისა და კიდევ უფრო ბელნიერი მოძაგლის მქონე...

ბევრი რამ მინდა ვთხრობა, მაგრამ ველა, პი, პი, რომ არც ისე ადვილია ექსათეულ წყლს მიღწეული კაცის მდგომარეობა. გამაღობთ, ჩემო საყვარელო გორელებო, ჩემო ხალხო, მიგულთ კვლავ თქვენს ერთეულ შეგობრად, დამავალეთ და მომთხოვეთ, მე არასოდეს დაგვოგავ ძალასა და ენერჯის, სამშობლოს სანახაურში რომ დავიხარო...

სიღამომ ჩემს ბინაში გადინაველა. პატრეცემულ სიმონს ჩვენი ოჯახის ახლობლად ვთვლიდით და აბა სად გაეუშვებდით, თუმცა მსურველი ბევრი იყო.

შინ მისვლისას ყველანი მთორე სართულზე ავედი. ოჯახის დიასახლისი ვახშმად გვიწვევდა, თან თვალთ ვიდაცას ექებდა, მერე გაოცებულმა ვკითხა:

— ბატონი სიმონი სად ბრძანდება?!

— მიმოვიხედეთ, ოთარ ჩხეიძემ თქვა: კიბზე დამცილია, ალბათ, მაღლ მოგაო.

სულრა ვამოლიო იყო, მაგრამ არავინ ჯღებოდა. ცოტა ხნის შემდეგ დაბლა ჩავვი, ეზო მოვითავილორე, ქუჩასაც ვაგხედ, სტუმარი არისა ჩანდა. მერე ქვედა სართლის ოთახები დავიარე; ბავშვების საძინებელში შევედი პოეტი იქ იყო, ხელში ორ საწოლზე აქეთ-იქით გადაეწვინდა და შუაში მდგარ აკვანზე გადაბოლიყო. იგი მობრუნდა, შემომხედა და თავისკურად დონჯავ მოიხარა: „მე მექებთ? წვიდეთ“, — ხელი მომხვია და ზევი აველით.

ყველა ჩვენ მოგვჩერებოდა. არავის უკითხავს, თვით სიმონმა ბრძანა:

— ვიკვით ჩემი ალტაკება, ჩემი სიხარული? ნუ იფიქრებთ, რომ ეს მხოლოდ ჩემმა იუბილემ გამოიწვია. ჩემი ალტაკების მიზეზი ეს ქერი, ეს სახლია, მისი უხადლო განძეული, დიას, იქ, დაბლა ვნახე დიდებული, საუწონო, ვახუშთელი საგანძური და მისით მოვიხიბულე!

— საგანძური, განძეული, რას ბრძანებთ, ბატონო სიმონ? — ცოტა მოგვიანებით ვკითხე მეც.

ყველა დუმდა, პოეტმა ვინაგვიძო:

— დახ, მე ვნახე მასინძლის საში ვაგი და ეს ოჯახის, ერის საგანძურია.

სულრას მივესსედიით.

იბოლოარი ფუზზე ავდა, თვით მაღლა ასწია და თქვა:

— ეს ამ ოჯახის, ყველა ოჯახის, სამშობლოს საგანძურს, ჩვენი ერის მომავალს გაუმარჯოს, მომავალი თათობის დღეგრძელობისა იყოს! — თქვა და დალო.

ვახშიმი გვიანობამდე ვაგრძელოდი.

პოეტი დიდად ნასიამოვნები ჩანდა. უფრო მეტად ნასიამოვნები ვიკავით ჩვენ, მასინძლები, რომელთა ბედნიერება საქართო სტუმრის კარგი გუნება-განწყობილება იყო.

აშთანდილი ჩხიმი,

რისაზღაღისი ვახსავაშაუღი ვახსავაშაუღი

ა. ბერიძე

ქართველი პოეტი სიმონ ჩიქოვანი

სიმონ ჩიქოვანი

საბჭოთა კავშირის გმირს

ველადიმიერ ქანაჭავსას

მდინარის პირად შევფიცო, ვადალმა ცეცხლში გაიხვეო. უნი მარჯვენის სიმტკიცით მტერი პრმოლაში დახახურე.

მეგობროდ რიგი უშვარი, ნინ მონუღლიდ იფრის, ვაშა დაძახებ მექვარი, გინხოზა თვრე ძლიერი.

აბა, პოეტო, არ ნახედი. მტერი მოხაშო და გაერგაო! თითო მთებდან ეგძახდნენ, თითო რკავდა სამრეულო!

ყაშირი, სისხლით ნაკვები, ნაღმების ქროლვამ მონისლა, მტრის სახილარი ტანცემა მოვადუნე, ვახი მოიხმა.

არ შედექო, მეხედი განერნათ, სიკდილთან ვუქორ მიხვედი, ორი უჩრხული დაღენი, მოძმეს აუთო იმედი.

რა გული გქონდა, რა ცეცხლი, ფიქრი მტყეც და ნაფილი. ყაბარდოს ველზე დავიო თავდადებულ ქართველი.

მომოთა მინას აკოცე, თითოი უთხარი მადლობა, მტარავალი ბევრი დახოცე, ისე ვინდოდა ადგომა.

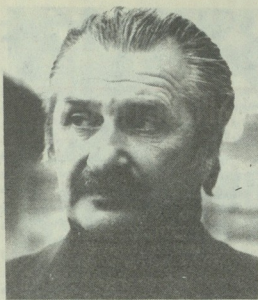
ყაბარდოს ველზე იწედი, დახვებო თვალთ ალმასი; ყაბარდოს ველზე იწედი კაცი — ცეცხლი და მამაცი!

რას ვაგომობა მდინარე, მშობლიურ მთიდან მქუხარი, მკვიდრი იყავ თუ მძინარე, ბედნიერი თუ მწუნარი!

თითოი შენ მშვიდად გვიძინა, მტერი ჩაუქეცე ნაღველი, და, როგორც დრომა, გფრინა მკვიდრე ვეჯავის სახელი.

1942 წელი, სპაბაშხინი.

ტარიელ ჭანტურიძე

ნადირობა

გუგულები: გუგუ-გუგუ, ზულბულები: ტია-ტია ველს უურებ — ღამაზიან შთას გახედავ — დიადი! შო, რა მწეა! რა დარია! რა ტვერია, შო, შო, ბჭოლი აიჭრება! აფრინდება! ცხრა შთას, ცხრა ზღვას გადაიარს! მე მგონია, ფრინველებში ყველას მანც ხოხობი ჯოს!

ღერწამა და ვაზის ღერწებს მზე ღიტინთ უაღერწებს! სივცოხლე დღეს! — არ მიხსენთ სივცილო და დამინება! მივეპარე! აფრთხილდა! წამოფრინდა! დავმუხნენ! ევსროლე და... სწორი ვითხრათ, არც მწყენია დაცილება!

14 ბარილს შინდის ხანსთან ვიდეძი

გაუზხულდა, მერცხალს ქვა ისროლა ხესემ. შორს ვედრება იხის — გაიღო, სეზამ! გაიფარა ნისილი — გაიქარა ზეცამ! დამამუნჯა შვინდის ღვთებრივმა მესამ...

ვუსმენ შვინდის ზუტუტს. ვუსმენ, ვუსმენ მის ამ ხმას იდუმალს. ღამის გაამოგნოს მესამ. სიმღერით და დროშით ჩავგვიარა მასამ. კვლავ მიმიხმო შვინდმა — ჩემმა კარგმა მუნჯამ...

გამხარა ცამ და სიახლოვემ ცისამ. რა უნდა ქვია, ვიცი, და რაც ვიცი — ვაზამ! ისე ამაღლევა, ისე, ისე, ისე... ცის გამოგზავნილობა შორ, ქვეყნის ვიზამ!

ჩამნა ლიტერატურულმა საზოგადოებამ მეტად გულთხილად აღინფა ცნობილი კომედი — ბარბილ ბანბურას ღაბაღობის 50 წლისთავი. მისი პირველი ლექსი „ნადირობა“ დღიანხად თრნალ „დროის“ ფურცლებზე 1951 წელს 1964 წელს გამოცემებულმა „ნადავლულმა“ გამოსტავ კომედი პირველი კრიშული „ლტოლვა“, დროშითაც იგი გაბადულა შემოვირა გზოლოზრ ლიტერატურკვი და სულ ვალე ჩაღვა ბარბული ლექსის გაღვლენიბი რსტატუა რიბაზი.

თრნალ „დროის“ რედაქციის მანამ მტავალათსიანე მტრეკულთა მტრეთა საუბრად ვლუოცავ, ბარბილ ვანბურა, მერცხრა ვაბიის ღვთებრივთა ქვეყნის ღვთებრივთა ზაბაგჯამანს ლიტერატურულ საზოგადოებას, გაღვლენიბას და სიკეთეს პირად ცნობ-ნიბაში.

კომედიის სხვა შემდეგი პირობის ღვთებრივთან ირთავ გზაგზოვით იმ ღვთას, რიბილიც პირველად დღიანხად თრნალ „დროისში“.

მაგარამ რომ არ მიშვებს? — დამიბონა მეც ამ შვინდმა! ტოტმა შვინდის — მოვადღადე მიწამ. ვარ ამ სილამაზით მოწამლული... მოწამ-ლული... მოწამლული... მკლავს... მაწამებს... მაწამ...

ქვა ისროლეს მერცხალს! ქვა ისროლა ხესემ! ისევ იხის ხეწენა — გაიღო, სეზამ! გაამოგნა შვინდის ტოტმა მოვადღადემ! — ფერმა ძოწინფერმა, სითბომ ადერისამ...

სილამაზა

ქრეფა ოქროსფერ ხილის. მკრეფავები ფერხული. ბორძიკი და ფორხილი ფორთოხლების გორაზე.

აკეცილი სახელო. სოფლის ძვილი სახილე. შავი ბიქის სახელი — ამაყი და გაროზი.

ფეხიოას, ფორთოხლის მწვენე თვალის ფახული. მართლაც სამეფო ხილი! — ხილი, მერე რა ხილი!

რა ბაქალღო გასცა ხემ! შენც რა უცებ გახტები! უმცროს გოგოს გასძახის მხიარული რახილი!

ქრეფა ოქროსფერ ხილის! მხიარული ფერხული! ბორძიკი და ფორხილი, და ძახილი, ძახილი...

კი! ჩაითაა მღიდარი ინდოელი და ცეილონი, მაგარამ ნაქლები რით არი ცა ცაშის და ცა ილორის...

გაკიკრია ნოეს ვაჟი! — მოწა ნოემ ბვერის წერეთის მწერებმა ცაზე გადახაზა ნოემბერი!

ღეკემბერიც გათავდება — გაწვიმდება, გათოვდება! შენ რომ გაყვარს ღრუბლის ქალი — ადგება და გათხოვდება!

დამიჭერე, ბაბია! მაღე, თვარა გათ-ხოვ-დე-ხა!

ოთარ ჩემო! ღმერთმა ნუ ქნას, გაღაიკენს მცხეთა დუქნად! ჩიბის რძედ და არზის ჩიტად, ხბოს მწედად და დავთვა ბუქნად!

შესასვლელში — ორი ღლით და ერთ-ერთი ღლით ძუქნა! მცხეთა — მოვფლოცოთ უნდა! სხვაწაირად — ღმერთმა ნუ ქნას!

ქართული კაცის ღირსებას კაცულს, ქართველი კაცის რანდულ პრეტეტეს ეყოფა ვრეცილი დიდგორის ველი. ეყოფა ქერჩი. ეყოფა ბრეტეი... ქართველი ქალის ღირსებას ქალულს ეყოფა ქმრის და მძისა და მზლის გრძელ მოლოდინში სისხლის ცრემლებით ნაქსოვი წინდა, კაბა და ოჯლი... ჩვენ — იმათ შვილებს — გვეყოფა მათი ნაწინაგების და ქორების ჩრდილი! — ეინა, ნეტავ! — თამარის ქალი! — ეინა ნეტავ! დავთის შვილი! მეშვიდრე სწორედ ამნაირ მამის, ნამობი სწორედ ასეთი დედის — საქართველოში, მაღლობა გამჩენს, შილინობით ქართველი დაღის!

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ერეკლე II-ის ძეგლი თელავში.

თარხან პარპაძის ფოტო

საპარტიველო დეპარტამენტი

მოსკოვი

სსრ პარტიის სახალხო მდივანების მიწვევით ბაშკირ დეპარტამენტი.

საქართველოს დელეგაციის წევრები ვიზიტს ეწევენ. წევრები ახლოდ და სხვათა და მათის ცენტრალურ მუხრებში.

საქართველოს დელეგაციის წარმომადგენლები ბ. ა. კლბინს მუხრებში.

დელეგაციის წარმომადგენლები საქართველო გავრცელებას „სტენია“.

დელეგაციის წევრები წიხელ მიღებამდე.

ბებრიაშვილი მუხრებში დელეგაციის წევრებს.

დავით წიხელ 13 დეკემბერს გვიღობილი ბებრიაშვილი მუხრებში მიღეს საქართველოს წარმომადგენლებს სსრ ცენტრალურ მუხრებში. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები.

ბებრიაშვილი დელეგაციის წევრებს საქართველოს დელეგაციის წევრებს და მათი მუხრები. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები.

ბებრიაშვილი მუხრებში საქართველოს დელეგაციის წევრებს და მათი მუხრები. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები.

საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები. საქართველოს დელეგაციის წევრები და მათი მუხრები.

ეროვნული
ენციკლოპედია

დიდების მემორიალი ქ. კუთაისში. ავტორი — საქართველოს
სსრ სახალხო მხატვარი, სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემიის ლა-
ურეატი მერაბ ბერძენიშვილი.

ფოტო სიგარ ილივაშვილისა

პროფესორი სარგი ქაჩანიძე-70

სახელმწიფო ენათმეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე, რაინდული თვისებებით შექმნილი პიროვნება, კეთილი, დიდი საქმეების მოთავე და სულისჩამდგმელი, — ასეთი ეკვსივს პროფესორი სარგი ქაჩანიძე. მას უდიდესი ღვაწლი მიუძღვის ქართული და ქართველური ენების (სიანური, მეგრული, ქანური), მათივე დიალექტების ფონეტიკის, გრამატიკისა და ლექსიკის შესწავლის, ტექსტების მეგროვებისა და გამოქვეყნების საქმეში. გურის სთველ ქვენობაში დაწვეული მოკრალბებული და მრომისმოყვარე ქაბუტის გზა შინაარსიანი, ერისათვის სასარგებლო გამოიდა. სარგი ქაჩანიძე სამი ათეული წელი მოახმარა ქართველური ენების ბგერითი სისტემისა და ქართული ენის რიტმიკულ-მელოდიკური სტრუქტურის შესწავლას ექსპერიმენტული ფონეტიკის ახალი მეთოდების გამოყენებით.

სარგი ქაჩანიძე 1933 წლიდან ეწეოდა სამეცნიერო-პედაგოგიურ მოღვაწეობას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. 1937-1941 წლებში შეთავსებით ქუთაისის საინჟინერო პედაგოგიურ ინსტიტუტში განაგებდა ქართული ენის აკადემიას, ციმტრე წლის განმავლობაში უნივერსიტეტის პრორექტორი იყო სამეცნიერო დარგში. აქვე აკადემიკოს ვიოტრე ახვლედიანთან ერთად ჩამოაყალიბა ექსპერიმენტული ფონეტიკის სასწავლო და სამეცნიერო-საეკლექცი ლაბორატორიები...

პროფესორი სარგი ქაჩანიძის კოლამ ეუთუთნის სამოცდაათამდე სამეცნიერო ნაშრომი, მათ შორის ათი მონოგრაფია. დიდ აღიარებას მიაბოვა წიგნებმა: „ქანური ტექსტები, არქაბული კოლოკაი“ (1938), „მეგრე-მეგრულს დიფერენცია“ (1953), „ქართული ენის ფონეტიკა“ (1956), „ქართული ენის ფონეტიკის ფონეტიკა“ (1956), „ქართული ენის ფონეტიკის აკადემიის სამეცნიერო სტრუქტურა“ (1963), მონოგრაფია „ვიოტრე ახვლედიანი“ და სხვ. იგი წლების განმავლობაში სწავლობდა ქართული ენის და სიტყვის მარკევის რიტმიკულ-მელოდიკურ საკითხებს არა მარტო თბილისის, არამედ მოსკოვის, ლინინგრადის, პარიზისა და ბერლინის ექსპერიმენტული ფონეტიკის ლაბორატორიებში.

შეიცირება ბერლინისა და ბრნის უნივერსიტეტებში წაითხა ლექციების ციკლი ქართველური ენების ფონეტიკის საკითხებზე. იგი აირჩიეს გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის

კის ენათმეცნიერული ჟურნალის სარედაქციო კოლეგიის წევრად.

სარგი ქაჩანიძე საოცარი გულსყურით ვიცდებოდა ერის სასიკეთო ყველა საქმეს. მისთვის თეორია პრაქტიკის გარეშე არ არსებობდა. ამიტომ იყო, რომ დაინტერესდა სწორმეტყველების საკითხებით. ერიძოლ, დიდი მუშაობა გასწია სასწავლო მეთაველების სრულყოფისათვის... მან ბერლინის უნივერსიტეტში ქართული სიტყვების ჩანაწერი აღმოაჩინა, გადმოიღო და სამშობლოში ჩამოიტანა. თითონვე ხომ შესანიშნავი სიტყვა ჰქონდა. მომხილვად ასრულვდა ქართულ ხალხურ პანგებს. მას იაღიან უყვარდა ბუნება; ყოველი ხე, ბალახის ღერი მისთვის მოვლენა იყო. გატაცებით ნადირობდა.

უდიდოდ შეწავდა ახალგაზრდული შემართებით ასსავლე სიკოცესე. მაგარმ მაინც ნათელი კვალა, რომელიც არასოდეს წიოშობდა.

ირსავ მებრალქია, პროფესორი

დღე თანდაბოდა ლაგაზი

(დასსარწრული)

— არა!

დავიხარებ და ერთი გლუვი სიბით ხელი ავიხებ. — ათ მებრტე ბოთლს ვარტყამ... — გაბურზნა... — სახე გაჩაბა ქინცლამ, — დღავს უნდა სვესმა! — არ კუბიტი არა ყოფილა ხარ.

— არც შენა ხარ იესო ქრისტეს! რაღა დაგმალო, დროგზე ჯდობა, უფრო სწორად დროის ხის ფრთავ შეტბობა ყველაფერს მერჩინავ, მაგრამ ქინცლასი არაფერი მინდა — აეად რომ იყო და ქინცლამ უკადავების წყალი გამომინდოდს, ძირს დადგორ.

დავღს მიმდვიარ, საკუთარი კანი მიმეჭრს, თავბრუ შესხმის.

— აბა, — პურის განიერ ყუას მინდვის ქინცლა, — შენი ყველი ჩემს პურზე დაენიშნო და კაი ქორწილი გადავიხადოთ.

— არა მშობა! ბონდი უფრო ამიღვრა ღამის გული მეკრდიდან ამიშობებეს. შუბლი მიხურს. — მამ არ მოდიხარ? — მეოცნად მეკითხება ქინცლა.

— არა და მევლსაც შეუტამიხარ, — გულიანად დაბოლცა, ცხენს შოლტი უჭირა და დაღობიანი მონყეხებით ჩაირბინა. მალე აღარც ბორბლების ხმა ისმოდა, აღარც ქინცლას შეხახლი. ბებეშოს ჩამოაფეცი, ცასა და მინას მინის მარტო ვარ. ვარშეშო სიბნელე მარტავდა. შიშმა თბა ფეხზე დაიშინა. ხელი მოვიყი, გინდა ზღარბი დაგვიარცნიდა, გინდა ეს დაგელოვებოდა. აქ პოღვე რა მიშავდა, მაგრამ ნინ ტყე მგელ, ღამის ფარუნი, რურჩილი, ხნაურთი სავსე ღრუბლიდან მთავარ გამოჰარდა და იქაურობა ციკ შუქში გაახეია. ყველს ციტა ნავატებე, კუში დაინუნარდე და ტისკვენ დაქანებულ გზას დაგაფეცი. სადღაც ტურა კიბის, მარეი ღრუბუნებს, ღამის ხორწეული ნივის, სიბნელე უფუთუოებს, ღრმა ხევიდან წელს დაგაფუნი ისმის. ისე სიბნელი მიშუღა, ნინ გამიძღვა და ის აბელი და წყნარი აფეცილი წარჩამატარა, შიში ფესვაყეფით გაიბრძოდა... ტყემაც ისე გაბატარა, ნინ არც დაკარგული დევი შეგმედვინა, არც თვალბანობული ორიშობტრე... ღრმა შუადანაც, როცა შინ მიადიდი. კარგებთან მამარეში დგას და არც

დგას — გზას გამოჰურებს. სინათლე კარგად შემთავალიერა და სახეზე გაკვირვება დატბორ. — შენ რაღაც სხვანაირი მებრეხენი, ხომ არ შეგვიმინდა? — რისი უნდა შეგვიმინებოდა? — ქინცლამ ყველაფერი მიიხარა, არ ნამოვედო, ვიცილი, რომ არ ააფრისა არ შეგვიმინებოდა, — მითხრა და ისე გამოიბოძა, იმისი შუქი დღესაც არ ჩამტარალა, — ვაკავატი მებრეხენი, მაგრამ ძნელია, შვილი, ძნელი...

უსიტყველ გაუპაპა... ძნელია, მაგრამ უკან დახვევც სირცხვილი და სიკვდილია, ასე უნდა ვიყო, თორემ დედამინა ქინცლებსა გაბდებო...

რაღაც მიხარობა, სულს მიესხება, მზრდილია და მამადღებდა. ისეთი ღამაში დღე თენდებოდა, ისეთი სახეზე მთავარ ბატონობდა (კახე, ისეთი მხიარული ნიავი ღიღინებდა; გარეთ, რომ თვალს ვერა და ვერ მიხედავტე...

ვინცე და ვილაცის ჩურჩული მესმოდა: — ძნელია... ძნელი...

მიხეილ მუხიანი, 1941 წ.

ერთ დღეს ხალხმა მეგობრობის მუხუ-
შში დაიბრუნა ქალი გვერდი. —
— კლარა მუხიანი გავსოვარე. აი ჩემი
ნაოლიობის მოწმობა. — მან ჩაბნობდა
ვიწოდებულ ქალადი ამოიღო და გამო-
ნიშნა.

...ნათლობის მოწმობა. ეს იყო ამიერ-
კავკასიის ჩეკას ჯარების თბილისის გარნი-
ზონის სახეობის კრების 1923 წლის 2 დე-
კემბრის ოქმი. კრებაზე მომხდარა მიხეილ
და მარია მუხიანების ახლადდაბადე-
ლი ქალიშვილის კომუნისტური ნათლობა.
კრების თავმჯდომარეს, სიხარულიეს, ახ-
ლადმოიღობის მშობლებსათვის მიუღო-
ცავს ბავშვის ნადავბა და უსწარგებია
ფეხ რეკლამის ჩეკეებთან და წესებთან
აქმრის საპოლიცო განკვერტი. მარიაშ
ბავშვი თავმჯდომარისათვის გასაუტო და
უთხოვია. მიიღეთ იგი კომუნისტური ოჯა-
ხის ახალ წევრად.

ბეგრის საბჭოთა დოკუმენტი მინახავს.
მარამ მსავსის არასოდეს. ასეთი საბუთის
შექმნა შეუძლოთ მხოლოდ რევოლუციის
ქარიშხლებში გამოვიღო დამიანობა. ამ
ოქმში იყო ჩასვლილი რევოლუციური პა-
თისი, იმ ბობოქარ დღეთა სუნძევა, ჩან-
და კომუნისტური იდეალებს მტერი
ჩრქება და მისი ეთოვლება.

პროფესორულ რევოლუციონერთა ოჯა-
ხიდან აუფლოდა კლარა მუხიანის მამა —
პოლიტკოვნიკი მიხეილ დავითის ძე მუ-
ხიანი.

რევოლუციის პირველ ვარიანტზე დაი-
ულმა მიხეილის ბიძა—ვანო მუხიანი. იგი
ქალაქ გორში წითელი დროშით ხელში
მიიღოვდა პოლიტიკური დემონსტრაციის
მონაწილეებს. არტაღორის მოედანზე პო-
ლიციელის ტყვიით განვმირული დაცვა.
გორი და მისი ახლომხალი სოფელი მო-
ხაწილოდნენ ვანო მუხიანის დასაფლავ-
ებაში. გორის ვახუტი — გამარჯვებისა
1977 წლის 14 ივლისის ნომერში აღწერი-
ლია ეს ვრანდოვული პრიციცია.

—ვანო მუხიანის დასაფლავება პოლიტი-
კური დემონსტრაციად გადითქვა მისი კუ-
ბოს სახურავის წარწერა „სიკვდილი ან
გამარჯვება! ან მტერთათ მხოლოდ ვინაგ-
რეთ ბრძოლა!“ — საბრძოლო ლოზუნგია.

ვით მიქონდათ მის მეგობრებს, — წერს
დავითი.

ვანო მუხიანის საქმე მისმა ძმებმა —
დავითმა და იასიმმა ვინაგრეს. ისინი არა-
ერთხელ იყვნენ ვადსახლებულნი შორე-
ულ ციხეებში, მაგრამ ვადსახლებებმა და
რეპრესიებმა ვერ გატეხეს რევოლუციონე-
რთა ურევე ნებისყოფა.

დავითი მხატვარი იყო. შვილს, მიხეილს,
სამშალო ვანათლება ეცეკაში მიიღებნა.
შემდეგ ჭბანკე გროზონის სამხედრო სასწა-
ვლებელს ამთავრებს და რუსეთის არმიის
თეიკური ხდება. დიდი ოქტომბრის სო-
ციალისტური რევოლუციის გამარჯვების
შემდეგ მიხეილი ახლად შექმნილი წითე-
ლი არმიის რიგებში შევიდა, იბრძოდა
სამოქალაქო იმის ფრონტებზე. თეთრ-
გვარეულებსა და გერმანული დამპყრო-
ბლების წინააღმდეგ ბრძოლებში ის შვიდ-
ჯერ იყო დაჭრილი. 1921 წელს ახლავაზრ-
და მეთაური კომუნისტური პარტიის წეე-
რად მიიღო.

მიხეილ მუხიანის საქართველოში საბჭო-
თა ხელისუფლების დამყარების პირველ
დღეებში საბაგილო მისია დაესისრეს —
1921 წლის აპრილში დინსმეს ბათუმის
რეკრემის დამცველი რაზმის მეთაურის
მოადგილედ. შემდეგ წლებში იგი ქალაქ
რისტოვში ჩეკას კარების ასეულნი მო-
ურად მსახურობდა, იყო ამიერკავკასიის
ჩეკას კარების ინსპექტორი, სასახლერი
კარების ბატალიონის კომისარო ქალაქ ბა-
თუმში, ბატალიონის მეთაური სიმფერო-
პოლში.

1927-28 წლებში სწავლობდა ქ. მოსკო-
ვში მეთაურთა შემადგენლობის ვადსა-
ხლებელ კურსებზე. 1934 წელს დააწინა-
მურეს პოლის მეთაურად მსახურობდა ვი-
ეიისა და ხარკოვის სამხედრო ოლქებში.
მიხეილ მუხიანის საავიაციო საქმეც შეის-
წავლია. 1938 წელს იგი ბათუმის აერო-
კლუბის უფროსია. დიდი სამამული ომის
დაწყებისთანავე პოლიტკოვნიკმა მიხეილ
მუხიანმა სსრკეა სარდლობა, მოქმედ არ-
მიამში გამგებნეთი. ქალაქ ბერდისისკი
ჩამოყლიდა 261-ე მსროლილი დივიზი-

ის 976-ე პოლიტიკური მეთაურად
მიხილი დაიბრუნა.

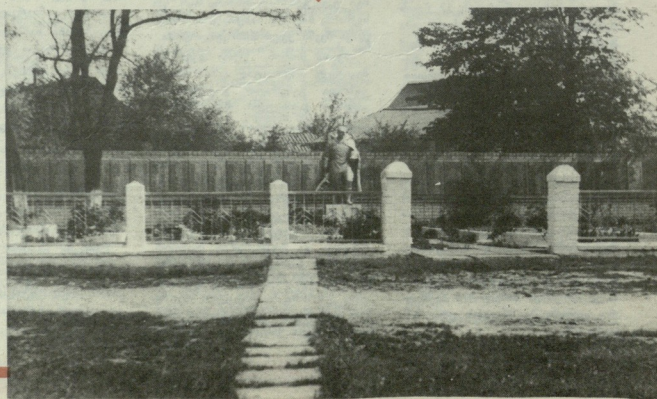
1941 წლის 28 სექტემბერს ვანო მუ-
ხიანის ვანო მუხიანი მეთაურის მიხეილ მუხიანის წევრი,
რომელმაც დაწერილი მთავარი პოლი-
ტიკური მამაცი მეთორების ვინაგრე შემარ-
ტებას, როგორც მოთავსების მათ ვერანაგა
რჩეული ნაწილების რამდენიმე „უსტიკე-
რი შეტევა“ ამ ბრძოლებში მტერს დიდი
ზარალი მიუყენეს.

პოლიტკოვნიკი მიხეილ მუხიანის წე-
რი მისმა ქალიშვილებმა ტაქტიკური
წიკითხეს, სადაც იმ ხანად იყვნენ ვანო
რჩეული. მათ საეკვიპო რადიოს მეშე-
ობით წერილი ვაგზავნეს საეკვიპო
მამა. ქალიშვილები ამავობდნენ მამის ევე-
კაცილი შემარტობის და უსწარგებდნენ
მტერზე მალე გამარჯვებას.

ქალბატონ კლარის თან ქონდა „ოზვეს-
ტის“ ის ნოზერი. მოთავსობობდა მამის
ამბებ და ლეკავი. „ოზვესტის“ გამო-
ქვეყნებული წერილის შემდეგ მის კვალს
კვრსად ვერ მივაგებთ, სად არ ვწერეთ,
ვის არ მივამბობთ, აველგან ვვეუბნებო-
დნენ, უგზავნილი დავიკარგეთ.
წლები გადიოდა. კლარამ სამხატვრო
ვანათლება მიიღო, გათხოვდა, ოჯახი მოე-
კვდა, მამარამ მამის ძებნა წუითთაც არ შე-
უწყდა.

დაუკავშირდა მამამისს პოლის ვეტერა-
ნებს და სსრკეა დაწმარება. 261-ე მსრო-
ლული დივიზიის ვეტერანების, ქალაქ ოლი-
ჩევსის სამხედრო კომისარიაგისა და
დემპროპეტროვის ოლქის პირენთა დი-
დი მონადემბის შედეგად 1981 წელს და-
დგინდა, რომ 1941 წლის 28 სექტემბერს
დილით, დემპროპეტროვის მახლობლად,
სოფელ პოდპროპეტროვისთან, ესესელთა
დივიზია „ვიკინგის“ წინააღმდეგ უთანაბ-
რო ბრძოლაში გმირული სიკვდილით და-
ცემული პოლის მეთაური, პოლიტკოვნი-
კი მიხეილ მუხიანი. მონინა გმირის სა-
ფლავი. სოფელ პოდპროპეტროვის მამაცი
პოლის მეთაურის ვაგრილი სამამი საფლავ-
ში სამედამოდ განისვენებს მისი პოლის
320 მეტრობლი.

მამა სახალაო.

მზღვრულ ფიცს იღებს მიხეაელს შვილიშვილი ვახსლოცა.

კლარამ მოინახულა მამის საფლავი. მამაცი მეთაურის ქალიშვილს გულთბილად შეხვდნენ პოდგოროდნიელები, რომლებიც მშათა სასაფლაოს განსაკუთრებული მზრუნველობით უყვლიან.

კლარა მუჩაიძეს ქალაქ ბერლინისკენ გაუგია, რომ დიდი სამამულო ომის ფრონტებზე დაუბუღლ თანამემამულეთა საგმირო საქმეების შესასწავლად დიდ მუშაობას ეწევა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ხალხთა მეგობრობის მუზეუმში. ჩამოვიდა და მამისეული საბუთები ჩვენს მუზეუმს ჩააბარა.

ქალბატონმა კლარამ გეთვრა, რომ ჩემი ვაჟიშვილი ვასილიოკც გმირი პაპის გზას დაადგაო. სასაზღვრო ჯარების მეთაურთა სამხედრო სასწავლებლის კურსანტი გამხდარა. ქალმა საიმაყით გამოიწვიოდა ვაჟიშვილის ფორტისურათი, სადაც იგი აღბეჭდილია სამშობლოსადმი ერთგულების ფიციის მიღების საზეიმო წუთებში...

1905 წლის რევოლუციის ბარკადებზე იღვწი ვაჟო, დავით და ვასილ მუჩაიძეები, სამოქალაქო და დიდი სამამულო ომის ფრონტებზე მედვარე იბრძოდა მათა ნაშეირო — პოდოლკოვნიკი მიხეილ ბუგაიჩი, დღეს კი, დიდი ოქტომბრის რევოლუციის მონაპოვართა სადარჯილზე დგას რევოლუციის რაინდების შვილია შვილიშვილი.

კლარა მუჩაიძე მხატვრად მუშაობს ზაპოროჟიის ოლქის ქალაქ ბერლინისკენ. მან გაამართლა მამის პარტეზრების კრებლის მონაწილეთა ნიშნა — მან, ღირსეულმა ადამიანმა, ალზარდა სოციალისტური სამშობლოს ერთგული შვილი.

...უცებ გამახსენდა ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი გურამ მუჩაიძე. მაშინვე დაუუკავშირდი ტელეფონით, რაიმე ხომ არ გსმენია პოდოლკოვნიკი მიხეილ მუჩაიძეზე-მეთქი.

— როგორ არა, ის მამაჩემის ბიძაშვილი იყო, — მიპასუხა გურამმა.

— მისი ქალიშვილი, — კლარა მუჩაიძე ახლა ჩვენიანაა, მუზეუმში, — ვაცნობე გურამს. პასუხი აღარ მომისმენია... არ გასულა ათიოდე წუთი, გურამის ადვოკატებელი გამოჩნდა ჩვენი ოთახის ღია კარებში. წამით შედგა, ქალს შეხედა...

ეჭ მოვიხიე ისე ავადილევა ამ შეხვედრამ, თვალზე მომდგარი ცრემლი ვვლარ შევიკავეთ.

ერთმანეთს ხევეოდნენ თვალთ უხანავი ბიძაშვილები.

ბრისტან ჩინრილაპაპვილი

ბერლინში
ბიჭლიკითა

211 დღე დაჰყვებ კონსოზნი სსრ კავშირის კონსონაცეა ზღონიანება ა. ნ. ბერლინში და ვ. ლებედევა. მათ დიდი წვლამ შეიტანეს კონსოზნი სოცრის კვლევაში, უმაგალითო გმირობით კლდე ერთი შესანიშნავი ფურცელი ჩაწერეს კონსონაცეის ისტორიაში.

ს უ რ ა ზ ე: გეგუაზანი, შეხვედრა კონსონაცეათან ვ. ლებედევთან (მარცხნივ) და ა. ბერლინთან. ცენტრში ვიპაპის ეკიმი ევგენი კობზევი. სანდეს-სანდემორჩის ტელეფოტო.

მინდია არაბული

ბახაფსულუკა აბარაში

ცაზე ორბი დაბოიონოს, ღრუბლის არ ჩანს ჭაქანი, საამური მდერა ისმის ამწვანებულ წყალ-ქალის, კაბადონზე ლივლივებენ ლავარდები აჭარის!

მოსატული ნაირფერად უყან ბევი, წინ წყარო, იმნაირი ხმებით ჩქაპობს, ღმერთად უნდა იწამო, ჩემო ქედე, ჩემო ხულოც, ჩემო აჭარის წყალო!

ვისაც უნდა მთა და ბარამ ჩვენმა მუდამ იმწვანოს, აჭარლებო, აჭარულო ცაო, მუვე და მიწანი, საქართველოს სიყვარული თქვინთან უნდა ისწავლოს!

გაუშლია კაბის კალთა მკორობის პირს დიდილოს, ბერადზე ისე ვერ ჩაუვლი, რომ არ ჩაუღლიდინო... აჭარაში მოდი, თუ გუბრს საქართველო იხილო!

ხევიბიდან ნისლი ადის და მთას წვერებს უჩადრავს, უბრამული მოსდებია ცხრორისხა და უჩანებას, კისკიებენ ქალ-ვაკები გაზე უჩა-ქუჩადა!

მარია გამჭვივარდე, წყარო, უნჯარხი, წყარების ხმებით ვოვრები, ცქცებები მიების აღერხით. ხევი შუსის სალდეც, თითქმის დათვისურას ხმა მენმის!

გაზაფხულთ სუნთქვას არც, ია თოვლიში ამოდის, თავს იწონებს აჭარის მზე მწვანე მთა-მიადამოთი, ღია არის უყვლან კარი ეყულა შეიდაზროდა!

ვისაც უნდა საქართველოს ჩვენმა მუდამ იმწვანოს, აჭარაში მახანა რომ სწამს, ისე უნდა იწამოს, ჩემო ტყბილო მამუღლითო, ჩემო დიდული მიწანი!

და იმ გულსაც გაუმარჯოს, შენი წინსვლით ვინც ხარობს, ლავარდებში გახვეული, თუკის ცაც ცინცხალო, ჩემი ხულის ახლობილო გულის დაუთეწყარო!

ზღაპარივით მოხატული ზღაპარს შევება წყალ-ქალა. რომ აწვიდა, ის ღრუბლები რა ხანია, არ ჩანან, თავზე სხვა მზე დაჯაქაშებებს განახლებულ აჭარას!

საქართველოს
მეცნიერების
აქადემიის
ბიბლიოთეკა

სსრ კავშირის სახალხო არტისტები ნინო ლაშვილი (მარცხენი) და ზურა ჯვანია.

3. კომპოზიცი ფოტო.

კულტურის ქრონიკა

„სამოთხის ჩიტი“

ახლანა თბილისის ე. მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიურმა თეატრმა მკაფურებელს უჩვენა პრემიერა — რეჟაზ გაბრიანიის „სამოთხის ჩიტი“. ეს პიესა 1981 წელს შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის სცენაზე დადგა საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებულმა მოღვაწემ, პროფესორმა გიორგი ფორდანიამ. სადიპლომო სპექტაკლმა ფართო მკაფურებლის მონივნება დაიმსახურა.

ამჟამად ამ სპექტაკლის მონაწილეთა უმრავლესობა ე. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში მუშაობს და მონაწილეობს ახალ დიდგამში. სპექტაკლის დამდგმელი რეჟისორი არის კლავდ გ. ფორდანი, რეჟისორი — ნ. კვახაძე, მხატვარი — თ. გვირი, კომპოზიტორი — თ. ჯვანი.

მარტივილის სახალხო აკადემია

მარტივილის უძველეს ტაძარში (ვაკუაქორის რაიონი) გაიხსნა სახალხო აკადემია. აირჩიეს აკადემიის სამედიკო, რომლის პრეზიდენტი გახდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი გიორგი ჯიბლაძე.

ყოველ თვეს გამართება სახალხო აკადემიის მსმენელთა შეჯამდენობა. იმუშავენ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მეცნიერების, მედიცინის, სოფლის მეურნეობის, ხელოვნების, ენათმეცნიერების და ბიოლოგიის სექციები.

„იოლანტა“ სტუპარო სტუდიის სცენაზე

ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის სოპრო სტუდიის სცენაზე გაიმართა პ. ჩაიკოვის ოპერა „იოლანტა“ პრემიერა. მთავარ პარტიებს ასრულებდნენ საერთაშორისო კონკურსების ლაურეატები, საქართველოს სსრ დამსახურებული არტისტები პ. ბურჭულაძე და ა. ხომერიკი, ამერიკეაგების მუსიკოს-ჟემარულბელთა კონკურსის ლაურეატები — გ. ტაკიძე, ქორმაისტრი ა. გვანისწილი, მხატვარი — ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე ი. ასკურაძე.

სპექტაკლი დადგა ხელოვნების დამსახურებულმა მოღვაწემ, რეჟისორმა გ. გაჩეილაძემ, დირიჟორი — გ. ტაკიძე, ქორმაისტრი ა. გვანისწილი, მხატვარი — ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე ი. ასკურაძე.

ბიორგი რეზინაშვილის ბიუსტი

თბილისის უნივერსიტეტის ბაღში გამარჩილია მეცნიერებისა და

საზოგადო მოღვაწეების ი. ვაგაბიშვილის, ი. ბერიტაშვილის, ე. კეკელიძის, შ. ნუცუბიძის ძეგლებთან ერთად აღიმართა უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებლის, აკადემიკოს გიორგი რეზინაშვილის ბიუსტი. ძეგლის ავტორები არიან საქართველოს დამსახურებული მხატვარი, მოქანდაკე პ. ბურჭულაძე და არქიტექტორი ვ. ჯანიაშვილი.

ქართული თეატრის დღე თელავში

ქართული თეატრის დღეს, 14 იანვარს, დიდი ზეიმი იყო ქალაქ თელავში. სადაც შეიკრიბნენ დღდაქალაქიდან და საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩასული თეატრალური ხელოვნების ოსტატები. მოზღვევებულ ხალხს ვერ იტევდა თეატრის ახალი, დიდი შენობა.

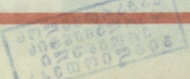
ქართული თეატრის დღისადმი მიძღვნილი საღამო გახსნა საქართველოს კომპარტიის თელავის რაიკომის მდივანმა დ. აბაშიძემ, სიტყვა წარმოთქვა საქართველოს თეატრალური საზოგადოების თავმჯდომარემ, სსრ კავშირის სახალხო არტისტმა დ. ლუქსიძემ. დამსწრეთა მიესალმნენ შოთა რუსთავე-

ლის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის რექტორი, პროფესორი ე. გუგუშვილი, სსრ კავშირის სახალხო არტისტი ლ. იმანოვი (ბაქო), საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს თეატრალური განყოფილების გამგე ა. შალტაშვილი, თელავის თეატრის მთავარი რეჟისორი ა. ქანთარია. ლაურეატებს დიპლომები გადასცა თეატრალური საზოგადოების პასუხისმგებელმა მდივანმა პ. ნინიაშვილმა დაჯილდოებულითა სახელობის სიტყვა წარმოთქვა საქართველოს სსრ სახალხო არტისტმა ე. მახარაძემ.

საღამოს მეორე ნახევარი დღემო დრამატული და მუსიკალური თეატრების სპექტაკლების ნაწუფებების ჩვენებას.

მეორე დღეს საზოგადოებისათვის შეიკრიბა კალინინის ქუჩის № 5 სახლიდან, სადაც გაიხსნა საქართველოს სსრ სახალხო არტისტ თინათინ ბურბუთაშვილის მემორიალური დღე.

ქართული თეატრალური ხელოვნების მოღვაწეებს საინტერესო შეხვედრები ჰქონდათ თელავის რაიონის სოფლებში.

შინგერი ყოველ ღამეში

სოციალისტ აშკანი

ოპოზიციის

ომი ახალი დამთარგეული იყო და საოკეანი ლანერები მტბისმეტად გადაიტვირთა. ბილეთის შივნა ჭირდა და რასაც ავანტიები შემოკთავებდნენ, იმით უნდა დაყოფილებულიყავი. ცალკე კაიუტის შივნაზე ფირიც კი ზედმეტი იყო.

მაქს კვლავა ჯერ არ გავცინო, მაგრამ ვერანობი, არ მომწონებოდა.

რაცა ჩემი თანამგზავრის გვარი მითხრა, გულზე შემოიფეარა. ამან ის ფიქრი აღმძრა, რომ ილუმინატორებით დღვადამ ჩახურული ყოფილყო და უპაერობით სული ამოშლიმობდა; რა სასიამოვნოა ორი კვირა უტბისთან ერთად მგზავრება (სან-ფრანცისკოდან იოკაჰამაში მიემგზავრებოდეს). რასაკვირვებლა, ნაკლდე შუამშოფილბელი ჩქნებოდა, ჩემი თანამგზავრი გვარად სძინობდა, თმის მამუენი რომ ყოფილყო.

მისტერ კვლავს პარევი კაიუტაში დამხვდა. ჩემოდნები ნაირფერი ტბიტკბებით აფრელებინა. ტანსაცმლის ზანდუეკი საკამოდ მოზრდილი იყო. ტულუტბის ნიფობი უკვე ამოულავებინა. მიფხდი, მუხვი კოტბის ფირმის კლბინი რომ იყო. პირსანაზზე კოტბისული სუნამო, თმის მამუენი და ბრილიანტბინ შევინიშნე.

არა, მისტერ კვლავა არ მომეწონინა!

თამბაქოს მოსანვეი ოპოზიციენ გავცურე. კარტი მოფიხოვე და პასიანე გავშალე. ის იყო გავშალე, ვიღაც მამაკაცი მომიხალვდა და ჩემი სახელი და გვარი მიხიზრა.

— მისტერ კვლავა გახალვარი! — ლბილბით დამუტბა, თფირად მოულკერი კბილბეი გამოაჩინა და დაჯდა.

— ააა, მგონი, ერთი კაიუტაში მოფხდის!

— ბედზე ამას ქეცია. არ იცი, ვისთან ერთად მოიწინეს მგზავრება. გაეუტე, ინგლისელი ყოფილხარო, გახმხარდა. ჩვენ, ინგლისელები, საშობლოდან მოშორებობიფკ ერთად უნდა ვყოფი. გამოიფო, რა მაქვს შენგვლადობაში?

— ინგლისელი ბრძანდებო? — შეკვიტრად ცოტა არ იყოს უტბატრად.

— რა თქმა უნდა, ამერიკელს ხომ არ მიმამსგავსე? სულთი ხორცადვე ბრტბანელი გახლავარი!

მისტერ კვლადამ ჯობიდან პასპორტი ამოილო და ჩემს ტბირინ შეაკამაშა.

მისტერ კვლავა დხაბლი და ჯანმაგარი გახლდათ. სფოთად გამარსული სახე, მოზრდილი კბინაინ ტბირი და ღირი მოულკერი ნელიანი თვალბეი მჭონდა. შავი, სვეული თმა უპრიალბდა. ჩქარა ლაპარაკობდა, მაგრამ მის მტბეველებს ინგლისელისა არაფერი ეცხი. მისი პასპორტბის ნახვა აუცილებლად გამოამაკრავებდა, რომ მისტერ კვლავს საშობლოში ცა უფრო ლურჯია, ვიდრე ინგლისში.

— რას დალევ? — შემეკითბა იგი.

ქევიანად შეხვდე — „მშრალი კანონი“ იყო ძალბი და გემზე ერთ წვეთი მაგარ სასმელს ვერ იშოვიდბით. როცა არ მწყურია, არ ვიცი, რომბდი უფრო ჯერავებდა ჯინჯერული (ლუდბის სახეობა), თუ ლემინ სკუიში (ლიონბის წვეინსა და სიღანბი წყლისსაგან დამზადებული სასმელი).

— სოღანბი უსიკი თუ მშრალი მარტინი? თქვენ მხოლოდ ბრძანე! შარვლის ჯობიდან მათარბეი ამოაჩირო და მაგიფხუხე დაჯდა. მარტინი ავიჩრე. მან ოფიცინატბს ყინული და ორი ტქეა მოსთხოვა.

— ძალიან კარგი კოტბეილია! — დაფრინე.

— ეს საღვე ვიშოვე, კიღვე ბგერია. თუ გემზე ნაწინო-მგობრბეი გვაფო, უნბირათი, რომ თქვენს შეგობის თაფესურბელი სასმელი აქეს!

მისტერ კვლავა ენად გაიკრია. პევებობა ნიუ-იორკსა და სან-ფრანცისკოზე, თვბრედ, სურათებსა და პოლბტკაზე; პატრობობაზე სდებდა თავს. ბრტბანეობის დროშა შობამემდეგეი ქსეილბია, მაგრამ როცა მას სობტბს ახსამბა აღლესანდერიფკ არ ბეირბთული ჯეზბმბინი, რატბოლავ ვერმბო, ამბით მისი ღირსება იბლბლება.

მისტერ კვლავა შინჯურულად იქცობდა; ქეამბლობა არა მწყეცია, მაგრამ მგონი, უტბო პირფე მბობს „მისტერბის“ გარბეში უნდა მომბარბო. მისტერ კვლავა ოსიკობა ლურბად არ მგობრბთავდა, უტბრულად რომ არ მგობრბთავი.

არა და არა, მისტერ კვლავა თვალბი არ მომბოდიდა! — კარტი გვერდზე გავაფხე, იგი ჩა-

მოედდა... ისვე პასიანს დავერურუნდი.

— საბი-ობხე! — ნამოიხბა მისტერ კვლავამ. არაფერი მიმბის ნრევებს იბახე მტბად, როცა პასიანბის გბმბლისს გასნაელოან, რომბლი კარტი საღ დალო.

— პიანი-ვალუტბე! — ნამოიხბა მან.

განრბხებულმა თამბი შეწვევიტბე. მან მამზნე კარტბს დაალო ხელი.

— ფოკუსები გიყვარი?

— არა, არ მოყვარს! — მივეჯე.

— მაშ, მხოლოდ ერბს გირეწებთ! მან სამი ფოკუსი მიწენა. შემდეგ უნბირაო, სახადლობით აფგილის დანაკეებლად მიერკბარ-შეიტი.

— ნუ შენგვლბობით, აფგილი უკვე დაგვიკავბო. რაკი ერთ კაიუტაში მოფხდბით, ვიფიქრე, ურკეო არ იქნება, ერთ მბეფდბისთანბს მოფხედბ-შეიტი.

მანიც არ მომზნდა მისტერ კვლავა.

გემბანზე უბისოდ ფხვი ვერ გამდეგდა. უტბეად ვერ მოქეციოდი; მას კი არადაც არ მოსცილობდა, რომ არავის სტბრებობდა მისი თავი. საკუთარი სახლბად, აღბთი, კინბსკუთბინ გამოაფხედბით და კარტბს ტბირინბ მოუჯახნებბით, მაგრამ მას ტქევი არ შეგბარბობდა, არასახურული სტუმარი რომ იყო. ყველასთან საერთოს გამოშხაგდა. ხან დღვბი ყველბს გააკრთავი. ყველარბს უტბედობდა. ატბრეგდა ლატბრას, აუცილოს, აგრეგდა ფულს სპორტული პირხეპბოსის, ანუბობდა სერვისსა და გომეჯლის ოცვებს. მას ყველგან და სვეჯლის ნუბს შეხვდებობით. რა თქმა უნდა, ვეჭვ მომბახრებულადამიანბის სახელი ქნინდა. „მისტერ ფოკუსბმცოლენ“ შეგვეკითბი და პირბდი ასე ეძახბობი. იგი კი ამას ქიბონწერს იტბება. ვეჯლავე უტბენელი სახადლობი იყო. თბიქბის ერთი საბაბი მის მორბლობაში ვიყიეთი. მხიარულობდა, ენა-

მშობლად, ხარისარებზე, კამათობდა. ვერა, ყველაზე კარგად ერეკვოდა ყველაფერში, კამათის დრის აუცილებლად უნდა დათანხმებულიყო, რათა შურისხელს და ამ მიყვებუნი ამ არარაობისათვის. კამათის მანამდე არ მოეშვებოდა, რაგინდ უწინმეტყველოც არ უნდა ყოფილიყო, სანამ საკუთარ აზრს არ მოეახლევდათ თავს. აზრავდა არ მისილიდა, რომ შეიძლებოდა შემცდარიყო. ეჭობის მაგიფის უსუსხებში. ვინმე რამსეი რომ არა, მისტერ კლადს თავის სტიქიში იქნებოდა, რადგან ეჭობის ლაპარაკი ეზარებოდა, ჩემთვის კი უფო ერთი იყო, რახე საზებრობდნენ. რამსეი კლადისაგითი დღემშობი მსჯელობოდა და ლევანტიონის თეთადეგურებულობა აკულებოდა. ისინი ვესლანად და უხასხრებოდათ ამათობდნენ.

რამსეი ამერიკის საკონსულოში მსახურებდა. ნარმოტონი შუა დასახლოლო, კობაში ცხოვრობდა. შივალ ტანზე კოსტუმი შემოსწოთროდა. იგი სამსახურში ბრუნდებოდა. ნიუ-იორკში ცოლი მოჰყავდა, რომელსაც სამშობლოში ერთი წელი გაეტარებინა. ქალბატონი რამსეი, პატარა, მოხდენილი არხება, სასიამოვნო მანერებითა და იუმორის გრძნობით გამოირჩებოდა. საკონსულოს თანამშრომლებს დაბაცი ზელუსის აქეთ და ამათმომ მას ძალზე უბრალოდ, მაგრამ მოხდენილიად ეცვა. იგი წყნარი ბუნებით გამოირჩებოდა. თვალში გვეყვებოდა მისი მოქრადობა, რაც ისე ამშვენებდა მას, როგორც სამკაული ქალს.

ერთ ხალაპოს სიტყვა მარგალიტზე ჩამოვარდა. გახეფიბი ბეფრს წერდნენ მარგალიტის იაპონელ ყალბიშემქნებლებზე. ეჭობმა აღინშა, ეს გამოიწვევს ნამდვილი მარგალიტის ფასის დაიკეზება.

მისტერ კლადის ხალაპაკი გაუწინდა. მან ყვლადიერი გადმოყურებია, რისი ვინდანე შეიძლებოდა მარგალიტის შესახებ. რამსეის, მგონი, მარგალიტის არა გაეცებოდა რა, მაგრამ ლევანტიონის გასაქრადვად ამ შესახებულობის ხელიდან როგორ გაუშვებოდა?

გაცხოველებული კამათი გაიმართა. მისტერ კლადს ანა გაფთხებული და ენადგარყფილი ჯერ არ შეუნახა. რამსეის ნათქვამი ისარითი მოხება გულზე, მან მაგიდის დასცხი მუშტი და იჯირა:

— ალბათ, ვიცო, რასაც ეამბობ, სწორედ მარგალიტის საქმეზე მიუდოვარ დაინიშნა. კომერსანტი კაცი ვარ და ვველა ვინც ამ საქმეში ერეკვეს, დამემშენება, რომ ჩემს აზრს მარგალიტზე წყალი არ გაუვა. მსოფლიოს მარგალიტის საზებ-

ბებს ვიცნობ და რაც მე არ ვიცო, ბერის საჭირო ვინმემ იცოდეს! ეს ახალი ამბავი იყო, რადგან მისტერ კლადის სიტყვად არ დაუბრდა თვლის საქმიანობის შესახებ. მხოლოდ ის ვიცოდი, რომ კომერციულ საქმეზე იაპონელი მომზებრებოდა. მან გამარჯვებულის იგითი შევაჯავლი თავი.

— იაპონელის არასოდეს არ გამოვათე მარგალიტი, რომელიც ისეთმა ექსპერტმა, როგორც მე ხარ, ვერ გამოიყენებს. — მან მის რამსეის მარგალიტის ყვლასამისანედ გაიმორა ხელი, — მერწმუნებდი, მისი რამსეი, თქვენი ყვლასამი არასოდეს დაკარგავს ფასს!

ქალბატონ რამსეის სახე აღენახა და ყვლასამი გულსპირში შეატყრა. რამსეიმ გაგმობგებდა და თვალშიმ ეშმაკურმა ღლიბლმა გააღწია.

— მაშინვე შევნიშნე და ჩემთვის ვთქვი, აი, ნამდვილი მარგალიტი! — თქვა მისტერ კლადმა.

— ეს მარგალიტი მე არ მიყვოდა. სანდტერფსო, თქვენი აზრით, რადიერება? — კუთხის მისტერ რამსეიმ.

— თხუთშემტი ათასი დოლარი მაგრამ არ გამოიკერებება, მეხუთე ათეწილეუ იცდაათი ათასი დოლარი რომ მივცავი.

რამსეის ნინის რიგებით ჩაემლია:

— ალბათ, ვაგვიკვირებთო, რომ ეს ყვლასამი მისის რამსეიმ ნიუ-იორკიდან გამოშტავარებ აქ და თუ რამდენ დოლარად იყვდა უნივერსიტეტი.

მისტერ კლადის სახე ნამოჭარხალდა.

— სისულელეა! ის არამარტო ნამდვილია, ზომითაც ამის მსგავსი არასოდეს მინახავს!

— სანაღლოს დადებო? ას დოლარს ვცხად, იმბატყია!

— ასე იყოს!

— ოჰ, ელმერ, რად გინდა სანაღლო, ეს ხომ დღესავითი ნათელია, — თქვა ღლიბლი მისის რამსეიმ. მის ხმაში მორიდებული მუდრად გაისმოდა.

— რამომავ არა? სულელი ვიქნები, ფულის ასე ღილად შოების შესახებულობა გავუშვა ხელიდან!

— როგორ დაგიმტკიცებ? — განატრბო მისის რამსეიმ, — თქვენი მტკიცება ხომ ყოველგვარ საფუძველს არის მოკლებული?!

— მივწვენი ყვლასამი და თუ იმბატყია, იმ წუთას მივხედებ. ჩემთვის არაფერია ასი დოლარის დაკარგვა! — დასძინა მისტერ კლადმა.

— შეისხენი, ძვირფასო. რამდენიც უნდა, იმდენი უიკრტობს ამ ვებბატონს!

მისის რამსეი ყოწმინობდა; შემდეგ ხელი მიიტანა შესაკრავანად.

— ვერ ვისინი. მისტერ კლადს ჩემს სიტყვას უნდა ეწიოს!

ექვშა გათელივა, რადვად არასახიამოღონ უნდა მომხდარიყო, მაგრამ არაფერი ვიცო.

— მე თვითონ შეესხნი! — რამსეი წინააღვად წამოგდა.

მან ყვლასამი მისტერ კლადის გაუწინდა. ლევანტიონმა ჯიბიდან გამოიდებული შუშა ამილო და ყვლასამი ეულადსიბით დაუნყო თვლიერება. გამარჯვების ღლიბლი მოიფინა გულზე. მავტერებამ სახეზე ყვლასამი უკან დაუბრუნდა და უნდოდა რადვად ეთქვა, ანახლად მისის რამსეის მზერას დაიჭირა. მას სახე ისე გავითრებოდა, თითქოს ეს-ეს არის გული ნავეყო-კლადის ფართო შემწინებელი თვალებით შემყურებდა; სასიონარეტილებმა აღბეჭდოდა სახეზე.

მისტერ კლადს სახტად დარჩა. სახე აღწია. ეტყობოდა, თავს ძალს რომ ატანდა.

— შევედი, — განახცხდა მან, — ძალიან კარგი იმბატყია. როგორც კი გამაიდებელი მუშითი ვაგისინწვეს, მაშინვე მივხდი, ნამდვილი რომ არ არის. მართლაც, თერამტე დოლარზე მეტი არ ვღერებ! — მან სახულა ამილო და ასდოლარისნი ბანწნეტი მისტერ რამსეის გაუწინდა.

— იქნება ახლა მინენ მოხიფეთი ტყუავს, სხვა დროს ასეთი თეთადეგურებელი რომ არ იყოთ, ვებბატონო! — თქვა რამსეიმ და ბანწნეტი ჩამართვა.

მისტერ კლადის სტეტილი აუკანაკლდა.

ეს ამბავი, როგორც ყველაფერზე ხედება ხოლმე, ვეუვის სისწრაფით მიელოცა. იგი რომ მისტერ კლადს უნდა ეტანება და უთხოვო, სუბერობა-ხიშტიკი კლიმის გაუბარებუბა.

მისი რამსეი კაოტტაში დაბარუნდა — მას თავი ასტყვოდა.

ღლილი პირი რომ გავიარანტე მისტერ კლადს ისევ იწვდა სხვა რეტბს აბოლდებდა. უცნად რადვად ბიშობისა და კარის ექვემ შემოტურებოდა წერილი შევნიშნე, კარი გათვოდა და გავხიფედა — არავინ იყო. წერილი აფილა. მაქმი კლადის სახელზე იყო გამომტავნილი.

— ვისგან არის? — კონვერტი გახსნა, — ოაი!

კონვერტში წერილი კი არა, ასდოლარისნი ბანწნეტი ამილო. მისტერ კლადს ეკლადი შემოხმდა და ნამოხიფილა. კონვერტი ნაკურუნად აქცია...

— არავის სიამოვნებს, ბარწნეტი ვინ? — თქვა მან.

— მარგალიტი ნამდვილი აღმოჩნდა!

— ლამაზი ცოლი რომ მყავდეს, ნიუ-იორკში ერთი წლით არასოდეს გავუშვებდი!

მაქს კლადს იმ წუთას ისე ძალიან აღვარ მავგებებოდა.

მან ჯიბიდან სახულა ამილო და ასდოლარისნი ბანწნეტი ფრთხილად ჩალო ში.

ინგლისპირიდან თარბამბანა დანა მამიაშვილმა.

საქართველო

2. სიბრძნე, ღმრთაობა.

თუ შევედგებით ოჯახების ფსიქოლოგიურ ატმოსფეროს განსაზღვრას კონკრეტული სიდიდებით, მაშინ, უკველად ერთ-ერთი მაჩვენებელი იქნება საათების რაოდენობა, რომლებსაც ოჯახის წევრები ერთად ატარებენ. როცა უფროსებსაც, ბავშვებსაც და ხანდაზმულებსაც სურთ, იშორონ და დასვენონ ერთმანეთის გვერდით, აქვთ საკუთრივ შთაბეჭდილებათა გაზიარების მოთხოვნა — უფრო აქ სასურველი ატმოსფეროა, ასეთ ოჯახებში არსებობს ცხოვრების საერთო რიტმი, ყველადათვის მოსაწონი ნუსკები, მაგრამ ხომ არის პირობები...

სამართალი ჩაიარა საქონილი სადღვერეებშიც, დაიწყო ოჯახური განაწილება. უცებ რიკვაც: საღამოს ქმარი ხალხისადაა, მას სურს მთავი, ტელევიზორის ყურება, ვინაა არის გაისკინარის, შვიდეს კინოატობრე უაჩანსელებსა, ჩაიბე მიიწვიოს მუზობდე ან მათთან შევდეს. ცოლს კი მიანიბა, რომ დღე დღიი ხანი დაბ. თარდა, ახლა კიდე რა საქმე და გაართბა შეიძლება? და ქმრის ყველა წინადადებას ვაყოფსო.

დღითი მჭარს იხვე ძინახს, ცოლი კი აღირინად დგება, აკუთნის უპირველ საქმეს და უკვირს: რამედან ხანს შეიძლება ძილ? ადამიანები მხოლოდ ხასიათით არ განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან. სხვადასხვაგანირი შეიძლება იყოს ადამიანის ირგანიზმი მიმდინარე ფსიქოლოგიური პროცესები, დროის შეგრძნება, რეაქციის სისწრავე.

სხვადასხვა რიტმი ხომ ბოლოს დამბოლოს უწყინარი საქმეა. მაგრამ სხრინად ამის გამო ოჯახური განსხვავებულობა ხდება.

ახალგაზრდა კაცი ფსიქოლოგის მოთხოვნას: — ტყუილად გვყავდა ცოლის დედა, თქირ ადამიანია. ბებმა დაამბოლოს, კარგი სიბრძნე მუყაქა ერთი თვისება ან აქვს: თქმცა ქალდექია, ადრე ძინებეს, როგორც...

გათვინება, დგება და სამხარულ-ში საქმიანობს. მარიალა, გვეშვებება, მაგრამ ძილის საშუალებას არ გაავლეს, გინაკუთვბობის წესს ცოლს. მას დამწავედ მიანიბა თავი: დღეა საქმიანობა, თეთიონი კი ძინახს, სხიხვა: დღეა, დანქეი ცოტა ხანს, ჯერ ხომ ადრე! ჩემი სიბღვრე კი წეეს და ოხრახეს... ახლათ, ამისთვისაც ვაგებხაზარ ადრე ერთი სიტყვით, ვერ შევეწყვიტე, ხანწინა!

მართლაც, დროში შეწყობა — ფიზიოლოგიურ და ფსიქოლოგიურ შეწყობის ერთ-ერთი ელემენტია. და ჩანს, ყოველდღიურ ცხოვრებაში ეს ძალიან მნიშვნელოვანია — და არ მარტო წინდა საყოფაცხოვრებო მნიშვნელობით. დამიანიბა სხვადასხვანარად ხოქეამედ დროს, დროსტარებას ზემსხვადსხვანაირი აქვს. ეს კი უთანხმობის მარცვლია, ურთიერთგაცნობისაკე.

შენწყობა სულაც არ ნიშნავს შეუერთარობას, ზოგჯერ უფუთხად შეუერთობას სანიხაალდედო ხსიათის ადამიანები, რადგან უფრო სანიტეგრონი არიან ერთმანეთისთვის, აუტყბენ ერთმანეთს. მაგრამ, რა იქვდა წესს, სხვადასხვა ხსიათის ადამიანების კავშირი აგებულება არა მარტო ხსიათის ინტეგრაციაზე არამედ ურთიერთდამბიბაზეც. არ უნდა გამახვილებდეს ყურადღებას, ქმარი კი არ ჩქარობს. სხვა საქმეს უფრო ხელს და თან ხსინს: მე ჯერ არ მძია".

თათნობის მუხეზ ურბია — თითოეული თავისუფალი წარმოდგენა აქვს დროზე, თავისებური, ბავშვებიდან გამომდებელი და

თვისებად ქველად რიტმი, მამსადაშე, საქონია დამთბა, ორივესთვის მიხადები საერთო რევიების შემუშავება.

ეთივალსინრებ სანიხაალდედო ახრახე: ღრის თავს ძალა დაბატონ? რატომ არ უნდა ისიდილოს ყველამ იმ დროს, როცა სურს? და საერთოდ რატომ არ უნდა შეინარჩუნოს თითოეულმა თავისი თვისებები? თუ ყოველვე ამას მშვიდად შევხედავთ, ოჯახისათვის ეს საზიანო იქნება?

იქნება ასეთ შემთხვევაშიც, ახანარმიდგინეთ, ვკრა დღეს ოჯახის წევრები ცხოვრობენ სხვადასხვა რიტმის: ცოლი ადგა ადრე, გამოიკეტა კარი და სამხარულში ისაუზმა. რა იქმეა უნდა, სამქარიც, სიამოვნების აგარეშე. ორი საათის შემდეგ ადგ ქმარი და მარტომ ისაუზმა, ვაგხიშე თვარქინდრულმა. შემდეგ არ ისაიდეს ერთდროულად, მამსადაშე არ მივცა შესაბამეობა, რომ გაშვალათ მავიდა იმე, როგორც წესია, მავიღეს განყნია კი თავისთავად კმლის მუდრეღებებს, სიმწიფედ ამხლებს განწივლილებას.

თითოეულმა, თავთავიანი ფქრებში გართობა, ქამის მარტო, კი ნიშნავს დაკარგვის ნუსუთები და საათები, რომლებიც შეიძლება გაუტარებინა მამბობლობიანი ერთად არ შუგა შთამქვძილებათა და აზრების გაზიარება, არ გაუწიეს ერთმანეთის უხარბილ, მაგრამ სასიამოვნო საზაროდ: ბებტარბოდის გაკეთება, ჩანს დასხმა... ესეი კი ის ელემენტარია, რისთვისაც იკვეთება ურთიერთობათა სტელი, საოჯახო ატმოსფერო, სადეე ხრდებიან ბუშვებია და ყალიბდება მათი მიქმედება.

უკლებელია, ადრეული ასაკიდან ჩავაბა ბავშვები საოჯახო საქმეებში. რა იქმეა უნდა, მათ თავიანთი რევიები აქვთ, ასაკთან შესაფერისი. დაბადების მირვეულ დღეებიდანვე უნდა ყვეადით ბუშვი ქამედეს, სერიონდეს და იძინებდეს ერთსა და იმავე დროს, როცა გაიზრდება, უნდა იყოფდეს, რომ არ შეიძლება შინ დახრებდეს განსაზღვრულ საათზე გვიან, რამდსაცების დღეებში ყველაში ხადილოზენ ერთად, რომ საოჯახო დღესასწაულებს მზადებისას, სტუმრების მიღებისას აუცილებელია მისი მიწინაღობა.

რა იქმეა უნდა, მსხვედლობში უნდა მივილით, რომ ბავშვებს თავიანთი რიტმი აქვთ, თავიანთი სიჩქარე. ჩემდ, უფროსები, ქმარობის რანდგან დღედადვე ვიცი, დღეს რანდმგლობაში რანდგინი საქმე ვაქვს. ვეგამეთ ყველაწინს, ბავშვებზე უნდა განვაყოთთან დაგვიგების, დროის ყარათიანად გამოყენების უნარი, და შესაძლოა, მათ ეს უფრო სწრაფად გამოუვიდეთ, უფროსები თან ორ არ ახვედდენ თავიანთი ტემპს: ჩანს აკუთნებ მდენ ხანს? „მოდე, ჩაავტაცე“ და ხდება, რომ სასკოლა ხსიათი კი თეთონი აცქვეწ.

უნდა ვყოთ მომძიბენი, ანგარი-

ში გავუწიოთ ასაკობრივი ცვლილებები, რბილად, მაგრამ დამჯერებითი განინახნარობთ ახილი.

უფროსობის შედარებით მარტო ბავშვებს კი არ აქვთ განსხვავებული რიტმი, იგი მოხუცებულობაში ყველამ უაჩანსენს. ანაუხრდულად რომ მოხუცდეს ადამიანი შეიძლება. მარტოდასუქედიკური პროცესები უფლებდასუქესტენ კრივად მოხუცებუი უფრო ხელნისებიაან. სხვისი აქტიურება მათ ანერვიულებთ, აღიზიანებთ.

რიტმის შეწყობა რთული საქმეა. ტრულიად კი არ ამბობენ, რომ ღმრთაობა და დანეავე მხელი არავერია.

სხვათაშორის, ამასაც სხვადასხვანარად აღუქმადენ ადამიანები. მალაქროლები, ნელ ადამიანს უფრთხია ლილინი, აფორიატებულ, ტემპერამენტთან კაცს — დანევა. უფროსთა ერთნაირი რიტმის გამოთუგება, როცა ოჯახში რაიმე კეთდება — ბალში მშობლები ბავშვებთან ერთად მის მუშაობენ, კარავე ერთობას სისრულე თამბარებენ, მონახილებენ ტრისტიულ ღამქმარებებს.

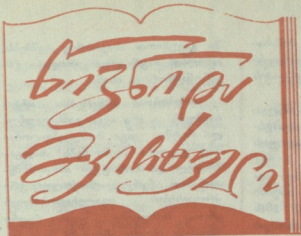
ფსიქოლოგებისთვის ცნობილია ფენომენი: კოლექტიური შრომის დროს იქმნება როგორაც დამატებითი ენერჯია, ხალხი, რომელიც მუშაობის ერთად, აქვთ უნარი, გააკეთოს უფრო მეტი, ვიდრე შეიძლება თითოეული ცალკეავე. ეს შემწინერი გიღნა ამანარტო შრომის ნაყოფიერებას ხრდის, არამედ აზრებების ურთიერთგავლას, ხელს უწყობს ხალხთან, კარგ განწარმობას.

იმისათვის, რომ მერე ენდა იყვნენ, ზოგჯერ საქონია აქირება საკუთარი საქმეები. ეს განსაკუთრებით ეგება ბავშვებს. მათ უკეთარი საღამოების მომლობთან ყურთა ვოწნა. ამისათვის უნდა მივაკეთოთ ბავშვს გინდა საღამოთი დღის და მამის გვერდითი იყო, მათ მოსალმედ მოინარე შენს საქმე — მოინახრედ საამაშაშობის კულხე ვაქსურად ვაღაბა, მომახად გავკეთებლი!

მოინახრე, პირქით, ცდილობენ ვაეღუბად იყვნენ მინ. თანატოლების სახუაფიგება უფრო ანეხილებით, ვიდრე შინაურებისა. განსაკუთრებით იმ ოჯახებში, სადეე უფროსები ხშირად არ იმყოფებიან ერთად, სადეე ვერ შეიძლება ჰქონდეთ რაღაც საერთო საქმე, გასართობი. დგება როთული პრობლემა: მხოლოდ მისინარების ქონსარება, გინდა გულახიარობილი, მასთან მხელი მიღვია. ოჯახის საერთო რევიები, საერთო რიტმის ანერტივებს არა მარტო ცოვა-ბებრებებს, არამედ ებნარება შექმნას თითოეულიცდილი ოჯახური გარემო თავისი სტრუქტურა და ტრადიციებით, ასეთი ოჯახი მიმწველია უფროსებისთვისაც და ბავშვებისთვისაც. ამ რიტმის არის ახე მნიშვნელოვანი, რომ საოჯახო საათების ისტრეტი აკვეწებდეს ყველადათვის ერთ დროს.

შენახლე „საქონილი“

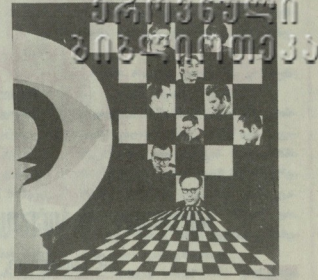

Г. А. НАДАРЕШИВИЛИ
 ЭТОЛ
 ПЛАЗИМИ
 ГРОССМЕЙСТЕРОВ

წვიმი სულისა

შიძრები საჭადრაკო ტერიფა

მისებზე წინები, რომლებიც თავიანთ სიწვილსა და სპეციფიკურბონ მიესხადებ, როგორც იტყვიან, ერთი ამოსწიქით იციხებზა. ჭადრაკის მრავალრცხოვანი გულშემატკიერებისას სწრაფ დასთად წარმოგვიდგება გამოჩინილი ქართველი დიდოსტატის, საჭადრაკო კომპიზიტორის გია ნადარეიშვილის ახალი ნაშრომი „ებუდე დიდოსტატა თვლით“, რომელიც საკვირო გამოცემლია „ფიგურლიტრაი სპორტმა“ ასი ათასი ტირაჟით დაქვედა.

ავტორის ჩანაფიქრი ერთბა ორიგინალურია: მან ჭადრაკის გამოჩინილი დიდოსტატების ერთი და იგივე კომპიზიტორის სამსახრი ტბოელი წარუდგინა და სხობვა ერთი მათგანის გარკვევა, ადარჩენი ორის შუნიშუნები კი ე. ნადარეიშვილს ეკუთვნის.

ასე ნიშნისდგა ერთ მიხედვ შერეული კომპლექტური მონაწილის თანამედრევე საჭადრაკო ტბოელზე.

თუმცა სიტყვა დაეწიფილი თითონი დიდოსტატების, უნსოთ, თუ როგორ აფიხებენ ისინი კომპიზიტორის ოსტატა შემოქმედებას და ებოელში განიფიტბული საჭადრაკო ანროგრესის სინატბულს. „სანდოინი პიზიცია განსაცვიფრებელია. რა მოგებაზე შეიძლება ვილაპარაკოთ, როცა დღესაც თბითმის აღარ დარწა ფიგურები, ხოლცა ახლია მაგტრიკალური თნაფერობა აქვარად სახაითა-მოაქ! ბავშვბ საქმე ისაა, რომ მასალისის ფორმალურ თნაფერობასთან ერთად დღი მხრისწავლა ების ფიგურათა ურთიფიტბულს. შევბ მუფდ აქნა განსაცდელათა დფის კლესხ, ხოლო კეს უდამდ განაფიურება უფრება...“

„მოდელტური ეკონომიზობა... ასე ახასიათებს უფსოვლის ჩემპიონ ანატოლი კარბოვი ცნობილი საჭადრაკო კომპიზიტორის ან. კუნჯეყოლის ერთ-ერთი ტბოელს.

„ერთობ უფტბტური ახასიათო პიზიცია. პრატბოელი პარტიათა ასეთი რამ, ადბათ, არც მონებდა, მეტამან შეწარმო ამბიფი არბუნებს კომპიზიცია“ ეს შერებას ეკუთვნის მსოფლიო ჩემპიონის მათა ჩიზურადნიძეს, რომელიცა ბ. ბონრევის ნაწარმოების გარკვევა გრძელბოვბაზა.

არ ჩასიტყები ბაქმეცანი დიდოსტატის ე. კროციუსის ცნობილი მწერლისა და კომპიზიტორის ა. კახანაიფის კტბილება. ეს ებოელი, რომელც ახლ თამაშად ქსნილზე ნამდელი შედგენის, მარტო იზიო რიგო გაშიერება, რომ დღე ესბოტბოერი საბიონუნებს გვეჩვენებს და ეწმხილში თამაშის ხერხებზე სასარგებლო ცნობებს გვანწვინს. მისი მიწვეულებბა გაცილებელი შეტა.

ჩემი პირთი, იგი აღვავირობუნებს და ოპტიმიზმიბთ გვებსებს, როგორცა გვიწყნებს, რომ ერთი შეხედვით შეუძლებელი შესაძლებელი ხდება. მხოლოდ საქირთა მუფიფი ბრძოლა და ძბიება!

დიდოსტატ ა. კობოლის მიერ ა. ტროიციკის კომპიზიტორის შუგასება კი კრვედრცა ქვებზე მდლცა ფიგს. „თბსმბოზე შეტე წლის ნიწა შეიძლება ეს ქმშარბრად უფეიფი ტბოელი, მინამთ ახლაც იწვევს ცხოველი იღბატებას... ხოლის მატრირბზე გამარჯვებას!“

„ეს ებოელი შეიძლება გამოადებს სასწავლო მაგალითად. ორბბბბრლოს პროცესი ხობ წწირად ასეა: ნაბოენი საინტერესო დღისი განხორციელებისას არ ვეყოფის ანროვნების მოქნილობბა ერთი ჩანაფიქრიდან შიორზე გადანაცვლებისათვის. რნიჭი თთბრებს ამარჯებინებს იმით, რომ თადამიორველად ნაბოენ ერტიკალურ აღუყს დროულად ცვლის, უფრო სწორად აცვებს, დავიკნალური“. ასეთია მსოფლიოს ექს-ჩემპიონის ე. პეტროსიანის მისასწრება წრწეცა კომპიზიტორის ა. რინის ნაწარმოებზე.

„ის სად მარბია ძაღლის თავი ამ გზით, ღახზიერის საწმხვერბლოზე მიტანიო, თთბრები ქმნიან უნიკალური ცუცავანების პიზიციას... დღი ოსტატის უფებტური ტბილია!“ — ამბობს დიდოსტატი ი. ავერბახი, როცა ა. კახანაიფის ებოელი გვეასტბურება.

სიტყვა მიუძღვრის დიდოსტატ ი. კვიციას: „ღამბიტი ტბილები, რომლებიც ესოფენ შთბმენებს ბიონისებზე თავანითი ავტორისიფან, იმასაბრეჭენ იმას, როცა ესტბეტიური ტბიბონის მოყვარულებს გაუფიფინიოთ მათფიო სახუნდოფების პატარა ხანწყოლი.

მაშ ხან, თავი მოუხსნათ სიკრეს, რომელსაც ჭქეა, მუფდ კეს ჭქეემაზია!“

„მინიმალური მასალით ავტორბა პარმონილი ნაწარმოები შექმნა“, ეს უტყვილ ა. კლდებრანდის ტბილება ნათქვამი.

„მღებბნური ფინაილაწ წარმოქმნა უბეი-ათბის შემოსებვა, როცა მჭედის კოლა გააქვს საკუთარ კარში.“

„ტბოელი თბითისდა სიმბოლურად გამიზნებაც კომპლექტის მალას. ყოფისმეძებელი ღახზიერიც კი მარტოგდამარტო უქნლია.“

ორვე ეს შერებას ეკუთვნის დიდოსტატ ლ. პოლუფავესკის, რომელმაც ა. გურიფიას და ე. კახანაიფის ქმნილებები გაარჩია.

დიდოსტატ ი. ბონდრევიტი ასე ახასიათებდა გურგენიძის ტბილებს: „ამ ნაწარმოებს მარტოოდენ პრატბეტული ღირებებულბა არც იქვს. ასეთი საჭადრაკო მიგებებნი აფარბობენ მოჭადრაკის თვალსაზრისით არსე, ხელს უწყობენ ენდშილის ღრმა შესწავლას და მისი თთბრის განადიდებას.“

დიდოსტატ ს. ფურმანს ე. კორნაიკოვის ებოელმა აიქმეცნა: „ულმაზუსეი სანასობაბა. თთბრმა მხედრბაა შეუძლებელი ჩაიგინა: მან არ მარტო დაცივა თავისი მუფე შამასობაზბა, არამედ გაბაძება და საკუთარ კორტლებს დაეშორებლა ყველა ხაზი, რომლებითაც შავი ღახზიერი ცელოდბდა თთბრი შაიკის გაციცხლებლისათვის ხელის შეწყება.“

ეს გურგენიფის ებოლები მე განსაკუთრებით მიმწმის იმბიბიბო, რომ საწყისი მფეობარბობა, როგორც წესი, პრატბეტული პარტბის პიზიციას გვეგვირბის, ხოლო გაანაწევა ღამბს და უწყებტე შეწირებას შეიცავს.“ ამ სიტყვების ავტორი დიდოსტატის ე. გლიგორიანი.

„სადოელი გაიხსნა! შავნი ფინალია. შავი მუფის მოყვამირბები უფრად მისი მტრები აცხენენ“. შუნიშუნებს დიდ-

ოსტატი გ. ტამარაიფი ინგლისელი გ. ლომერის ებოელს განხილვის დროს. ახლა თეთი წინის ავტორის ებოლებზე გამოქმეული მონაწილები მოქმდობოთ. გია ნადარეიშვილის ნაწარმოებზე მსოფლიოს მრავალგზის ჩემპიონის მიხეილ ბოტვინიკი წესს „მცირე მასალით შექმნილა ებოელი, რომელიც ჭადრაკის მოყვარულებს უსახურო ყმაყოფილებას ანიჭებს.“

დიდოსტატი ს. ფლორი: „ებოელში შაიკის ღახზიერად კი არა, არამედ სულს ფიგურად გვეყვანა იმეიათი მობტიფი როლიც, ეს ერხებულ კიდექე მონებს, რომ, როგორც წესი, საჭადრაკო პარტბის დაბოლოება პირბას ენათესავება, ხოლო ებოელი — პიზიცია!“

ჩვენ განკებ მოქმეტიცი ამდენი ამინაწერი, რადგან საჭადრაკო პიზიბის ტბილებზე დიდოსტატებზე უაფთხად ვერკანი იტყვი.

საჭიროა დავუბტოთ, რომ წინფი შეტერბილია და დიარამეზბი ილუსტრბეტიბულია მთელი მსოფლიოს საუცვიფო საჭადრაკო კომპიზიტორის ნამდვილი შედეგები, ხოლო კომენტატორთა რილში, როგორც ნაწილობრივ უკვე ენახეთ, გვეკლენებთ თანამედროფობის ყველაზე გამოჩინილი დიდოსტატები რომბრტ ფიგურის გამოყლებით.

ეს ქმნის პრატბეტული მოჭადრაკეებია და კომპიზიტორების ერთობელი ნამუფევარს, რაც ნათელად ნაწარმატებს ავტორის არა მარტო მონეებობასა და წლბის მანბიტზე განწლ რელუფებობ შრომას, არამედ, რაც მთავარია, მისხეტ შემოქმედებობის კრფობს და საჭადრაკო მუხოსახბი უსახურო ერთფოლებას. მისასაღებულა ისიც, რომ ზემოსწინებულბა გარდა ნაშრომში წარმოდგენილა ჩვენი რესპუბლიკის სახელგანთქმული მოჭადრაკეები და ებოელიტბები: ნონა გავრიინდამიფი, ბუბუტი გარიენმედი, თამბ გიორგბდი, ეღვარე ვაფსვილი, იოსებ კინბილი, ვიფა ნუფე, რევაზ თავარიანი.

უნიაკური წინფი — ასე შობინალა მიხეილ ბოტვინიკმა ქართველი დიდოსტატბის ახალი ნაშრომი.

ღიბს, იგი უნიკალურია იმ თვალსაზრისობით, რომ ღრმად შთამბეჭდავი კუთბიი გვეცნობს საჭადრაკო ტბოებს, რომელიც თავისი დაბლური ხასხია ადამიანის ინტელექტუალური შესაძლებლობის, მჭადრაკე უწყბის გამოარჯევის ზედიზა.

შ. ო. ლარგულიანი

იმისისტილი ვითარება

მე კი მჭარებელი ნაველი ერევანში. ის ჩინური მთელი დამუხადებული ვაგონმა, რომ ძლიერი არა, თულის მოხუცივი უკომპარტიზებული ვაგონები, ვინ შემოვიდა, ვინ გადიოდა; სად ქუთუბინი და ჭიჭი უკუხეობენ, სად კი ჩხოპობენ და ერთმანეთს უგზავნი ბუნენ. მხოლოდ ჩირავედი უშვლად ხმაურს, ვაკობის რიზინი კი, რა თქმა უნდა, ერევანის არ შეუცვალა.

ერევანში, საქმით ვართულს, უკვე შეადგინა ვაგონები და უსამართლო მეგობრებს. სადმის, როდესაც ჩემი ვიზიტის თეოლოგიური მხარე დამთავრდა, ისევე მზად ვიყავი ჩემდარჩენივი სახელი ვაგონში და ახლო თბილისაშენი მეგობრები, მაგრამ კავკასიური ჩვეულება თურმე ყოველთვის არ იძლევა ამის საშუალებას.

— ჩვენი მძიო და მეგობარი, სტუმარი იქნის და მას პატივით ეძახის უნდა, — დიმიტრი და ისეთი მუშაველობით მითხრა ერთმა ჩემმა მასპინძელმა. მისი სიტყვები უფრო ბრძანებას ჰგავდა, ვიდრე თხოვნას. ჩემს მიერ მომხიზნებულ მოულოდულოს — ათწინევი მოუცხენის გამოსვლი: — ამერელოტი, დილაგონის ჩავსვამით თვითმფრინავში და ოც წუთში შინ იქნებოდა.

ბნელი ყოფილა ასეთი ცდუნების თვითდასი. მართლაც, რატომ უნდა ვიფიქრონი მთელი დამე, როდესაც შემიძლება ვისამართო და თანაც თბილისში იღლავ ვიყო? და მეც დავთანხმდი.

დღითი კი მავრად გადავკონკრეტივრომანივი მე და ჩემმა მასპინძელმა. გულისხმობდა ითი, რომ ზაფხულის ყველა პატარა დამეში ცხრა მცა და ომდინევი და უპიციანი, დიდხანს უბუნევი სტუდენტობითი თვითმფრინავის ტრანკვიან ჩემს არანაკლებად აგრელებულ ახლად-

შექმნილ ნათესავეებს. შემდეგ კი თვითმფრინავი მოხერხებული სადგომელი, სტუდენტის კომფორტული ღმირი და აფერის მხოლოდ...

მართალი გითხროთ, არ მისამართა, როდესაც დამხრებული იქნა წუთის შეუძველი თვითმფრინავი ისევ ერევანში იდგა, მაგრამ რას ვიყავი და დიურებით ჩემს სავეარულ ქალსაც გადავწყვიდე...

გამომავლზობა მოსასახურე პერსონალის გავთვევებდა სირბილას; დავხედე საათს — უკვე თერთმეტი, ჩვენ ისევ ერევანში ვიჯდებით.

— ერთბაშად? — რა მისა? — კაბის კალთამი გსტავე ხელი სრბილით მიმავალ სტუდენტს.

— მგორი, ძრავაში უნესიგობა... პირველ საათზე ჩამოვტავარანებს თვითმფრინავი და თანაც დავაბრუნეს: ოთხ საათზე ახალთახალი თვითმფრინავი გადისტურებული.

რა უნდა გვექნას? და აი ოთხ საათისთვის აერობორტის შენიშვნა, პირქუში მტავრების. შეივინა, კიდევ კარგი, რომ არც ისე შექურბა...

მაგრამ დანაპირების თხი საათივი მიიწურა და ჩვენ ისევ ერევანში ვიყავით. მხოლოდ ექვს საათზე ჩავსვეს ნანგრევი თვითმფრინავში. რვის ნახევრზე ამუშავდა ერთი ძრავა, მეორე კი გვიმტურნა და ისიც ქვევით ჩამოვტავარანებს. არც ბოლოში მოხიზნა და არც ძალიან შეწყუბუნდა. გვიხორცს: — თუ გვქურბაბთა ფული უკან დაბრუნეთ და მატარებელი ნადიროთ. არა და მოიკიდეთ იღლავის და მტავრების ადგარებობას დავტოვებოთ.

აქ კი ამეკოი მომძინების ფიალა. ჯერ აერობორტის მორიგეს დავტყვი, რეჭ მის უფრისის. უფრისი უფრო ავაგინავდა შემხვდა. ანკე-ლოცებთი დამანენარა და თანაც

დამხრდა: თერთმეტი საათზე ერევანიდან მოსკოვში მიმავალი თვითმფრინავი გაგავლოდა, რომელიც სხვადასხვა მიზეზების გამო თბილისში აუტოვებლად დადგებოდა. თანაც რესტორანში შემიპატივის: — არც ისე დაკარგული ვარ, სტუდენტის პატივისცემა მეც ვიციო...

თერთმეტი საათამდე კიდევ ერთი მძა შევიძინე შემდეგ კი გამომინდა და სტუარტების სახით, რომელმაც დიდი იმედი მომცა: — თბილისში სასლალაშის ჩაივადევი.

თორმეტის ნახევარზე, ვაშა აფრინდა თვითმფრინავი. უკან დარჩა ათასფერად განათებული ერევანი. გული თანდათან დამომეხდა და ნანახსესეს, მგორი, საკამოდ ტბილადევი ჩამძინა. კიდევ კარგი, რომ სტუარტისას არ იქნა და ჩქარა გამაძლია ჩემი ახალი დის შთამბრინებელმა სტუდენტმა: — ჩვენი თვითმფრინავი უახლოვდება მოსკოვს. მაერის ტემპერატურა 22 გრადუსია. შეიკარა იღლავები, ნუ... დამდურღღელით ნამოვადი. მოსკოვი?!

— სადა ვარ, გოგო? — დავეტაკე სტუარტს.

— აუ! — თავში იტაცა ხელი, — სულ დამავრდა...!

—...რაგ დავემართოთ, თქვენს თავს დაბარალო, — ცივად შემახვედრინა ჩემი თავგადასავლის თხრობა ვენკულის მთავარმა დისპეტქერმა, — პილდები აქედან არი კვირით ადრევა გაყოფილი. ახლა ღერხე მოსკოვი საქართველოში მიფრინავს...

ისევ თბილისის თვითმფრინავის პილტვის მიმვლა. ჯერ გულიანად იხარახა ჩემს ამბავზე, შემდეგ კი დამხრდა, უბოლოდ წავიკავი.

და აი მე ისევ თვითმფრინავში ვარ. იტუმრებოძრინად თვალღუმე ვაძველებდი ჩვენი თვითმფრინავის მძღვთამძღ სირაღს უკიდვარი ცის კაპაზომი და ვკვლიდი, თუ როდის გამოჩნდებოდა კავკასიონი. წესით შეიკარგვერე მარცხენად უნდა იყოს, იალუზი — მარჯვნივ და აი კავკასიონიც გამოინდა, მაგრამ რატომაც იალუზი მარცხენად შემომხვედა, მონარბენევი კი სულაც არ სჩნდა. გული გამაძინდა:

— რა მოხვდა?

— მტებორლოგოვიერ პირობების გამო თბილისი არ გვღებულებს. ჩვენი თვითმფრინავი დაჯდება სონუმში. შეიკარა იღლავები, ნუ...

— ხდელიყო! — პატარა ნაშუივი ავტორილიდი.

თვითმფრინავმა კი გააკავდა ღრუბლის სქელი ფენა და კოცხიპორუხ ნვიის მიუხედავად მწველი ბიანად დაეშვა სონუმის აეროდრომზე.

— როგორ, ამაზე უარსი ამინდი იყო თბილისში თუ? — განმარებით შევეციხე სტუარტისას. პასუხად მისგან მხოლოდ ირონიული ღმირი მივიღე...

ტმი მხოლოდ ბუნდოვანად მასსეს, ყველა თვითმფრინავი, რომელიც კი კავკასიონი მფრინავდა, სონუმში იჯდა. აერობორტის ისეთივე პატარა შენიშვნა არამეტო დასავლით, დასავლეთი ადგილი კი აღარსად იყო. გარკვეულწილად უნდა და გათავად იქნებოდა...

შესამეხდა, ვერც ერთ თვითმფრინავს გასვლა უბოლოდ დავხედე (და მტებორე შეუძლე — თვითმფრინავი მხოლოდ ჩვიდმეტ საათზე გამოვიხდა და ჩავფლამ. წვიმა სრულიადევი არ შეუძლებლად, ჩვენ კი მონივ აფერინდითი გააკვეთია სქელი ღრუბელი და ძალიან ჩქარა გამოინდა ჩამავალი შხის სტუარტი ვინაოვული ჩემი პიცივი. მონარბებელი უფურეზელ ზვიდან თბილისის ახალი ტყით მფრინავს, დავკლავლი მტკვარს, ნანთს ქუჩებს. უკვე იმდენად დაეშვა თვითმფრინავი, რომ ჩემი სახელი კი დაეინახე. გულაუფრელმა მივლოდი თვალები და ვკვლიდი, თუ როდის შეეშებოდა თვითმფრინავი ასფერო ზოლის ბეტონს, როდის შეუნდებოდა მომამბრებელი ვაგონი და იჩინებოდაზღვრე მტავრები. მე არ მიყვარს ჭიდაობა ჩასვლის დროს. დაე, ყველა ჩავივდეს. მე ბოლის ჩავალი მთავრა, რომ უკვე თბილისში ვარ.

მაგრამ თვითმფრინავი ისევ გუგუნეს. ვაგონი არამდე უნდა, არამდე ვაგონი გავლოცივი კიდევ — ვიპოე!

დაეჭვიღე თვალები და... საღალა თბილისი. გარკვეული ისევ ღრუბლის ქულბი, ჩამავალი შხის სტუარტი ნილად ვეშებოლი. რა იღლავს კი ლალად იფრქვევა სტიუარტისა იმდის მიმართ სიტყვები:

— მტებორლოგოვიერ პირობების გამო თბილისი არ გვღებულებს. ჩვენი თვითმფრინავი დაჯდება და ერევანში. შეიკარა იღლავები, ნუ მოსწევთ.

— დავმინო, მე ჩემს სახლს ეხედვინი და პილტვმა აეროდრომში ვერ დანახა? — სავედური ვუთხარი სტუარტისას.

— აეროდრომი კი დანახა, მაგრამ პირობორტი არა სჩნდა, პატრონი.

და მე ჩემი მტავრობის მესამედ დღის ბოლოს ვიდეტი ისევ ერევანში და ვკითხულობდი აერობორტის შენიშვნის ფსახზე ნერიით განახზამული ნარნებს: „ისარგებლით აეროდრომის მომსახურებით. სწრაფია, კომფორტული და მოხერხებული...“

...მოთხე დღეს ისევ მტავრებელი დაებურენდი თბილისში.

— რატომ ლეღავთ? თქვენი ცოლი შეიძლება მეორე მატარებელით ჩამოვიდეს.
 — იმიტომ ვეღვავ, შეიძლება წუხელ ჩამოვიდა და შინ მელოდება.

***

— ვის მიესალმეთ?
 — ჩემი მეორე ქმრის პირველი ცოლის მესამე ქმარს.

***

კლენტი: — რა დაცოცავს ამ სალათაზე?
 ოფიცანტი: — ვიტამინები.

***

— პანს, დამისახეულ ხუთი მტაცებელი ცხოველი.
 — მგელი, ვეფხვი და სამი ლომი.

***

— როგორი წყალია დღეს?
 — შესისწავლი. წყალი მანდილოსნებითაა სახეს.

***

— რას ამბობს თქვენი მეუღლე პირველ ქმარზე?
 — ვიდრე ჩემი ცოლი გახდებოდა, პირველ ქმარს ლანძღავდა და მე მაქვს, ახლა მე ლანძღავს და იმას აქვს.

ბარბანტოლანე თარგმან ბარბანტოლანე სულაშვილი.

ბარბანტოლანე პირველი ბარბანტოლანე: კინოთეატრი „ნაქალაქი“ (გ. ხვიციანიანს ფოტო), ენგურაშის კახალი, თბილისის ხედი, ჭუთაიას ხ. ორქონაიძის სახ. ადგილასაა. საქართველოს სახალხო მეურნეობის მინისტროს გამოქვეყნებული (ს. ივანიშვილის ფოტოები), თბილისის ხედი (ა. სააკიოს ფოტო).

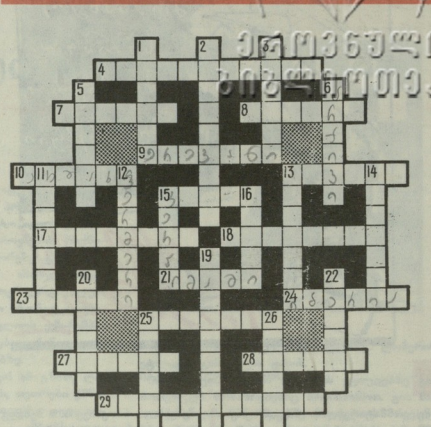
მომხმობის ბარბანტოლანე: ვეღავი (ედ. ვიკილიაშვილის ფოტო), გაზაფხული, შემოვიდა გომორზე, ყვარლის ნაქრამი, კაკახიანი, ენგურა (ქ. ლომიძის ფოტოები).

ბანბანტოლანე პირველი ბარბანტოლანე: ერტედე 11-ის ძველი თელავი. მოქალაქე საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი მერაბ შერაზიშვილი, არქიტექტორი თემო კარდელია.

მონათბირი შინა ლომბანტოლანე

გადაცემა წარმოებას 11. I. 88 წ. ხელმოწერილია დასახელებული 28. I. 88 წ. უფ. 08018, ქალაქის ზომა 70x1081/2, იმელება: ვარჯიანი და ჩანარია — მაღალი ზედაცოდი, ტექსტი — ოფსეტური წესით. ფაქტურა ფურცელი 2. პარამეტრი ნახევრად ფურცელი 4, სააღრიცხვო-სავაშო მოცულობა თანაბრი 5,88, ტირაჟი 49800, შეჯ. № 106, ფასი 25 კპ.
 380008, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, საქართველოს ტ. კ. ც. გამომცემლობის ტბაბა.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» («Знамя»), (на грузинском языке) 380008, Тбилиси, ул. Ленина, 14. Типография издательства ЦК КП Грузии.
 Адрес редакции: 380008, Тбилиси, 8, пр. Руставели, 42.

თარგმანული: 4. ხედი მიწის წყალგაყვანილი სარქველი გემზე; 7. ხიტყვის საშუალებით აზრის ხატონად გამოხატვა; 8. ყაზახური ხალხური ორსიმინი საკრავი; 9. მოკლეპირი რესპუბლიკის დედაქალაქი; 10. ბრევე და ლინიერი კაცო; 11. პირველი ლიგის ფეხბურთელია ერთ-ერთი გუნდი; 15. ბამბის ან ხელნაწერი ბოჭოს ნაგებობა ძაღვი; 17. ატომთა ჯგუფი, რომელიც ერთი ნაერთიდან მეორეში უცვლელად გადადის; 18. სახანაო ბილითი, რომელიც ენება ფულის მაგაერობას; 21. მამადიანური სახელმწიფოს მეტაფორა, რომელსაც უპირა საგრო და სასულიერო ხელისუფლება; 23. ხელსაწყო ხეჭქარული სისმირის ელექტრომაგნიტურ რეგვათა ნარმოსამზენად; 24. აღმოსავლეთ საქართველოს ძველი სახელწოდება; 25. მსახიობის პირველი გამოხატვა სცენაზე; 27. რამე სრულყოფის განსახიერება; 28. ტროპიკული ბალახოვანი მცენარე; 29. ნივთიერება, რომელიც ხიცავს ბაქტერიებს.

შუაგულა: 1. ნინასნარ მოცემული რითმებით იუმორისტული ლექსის შემთხვა; 2. ძველბურთი იმეათი ნივთებით მოვაჭრე; 3. დუმფარასებრთა ოჯახის წყლის მცენარე; 5. ერთ-ერთი სახელწოდება პორტი ინდიოეთში; 6. დანაწესებულება, სადაც ინახება ძველი საბუთები; 11. მთავრბატკური დეფულაბა, რომლის მართებულობას ადგენენ მტკიცების გზით; 12. ყოფილ პრუსიაში — მსხვილი მინამიბლომბო ანსარე; მშენებელი; 13. ოხვადი ტვირთის გადასახული გემი; 14. ქიმიური ელემენტი; 15. ვისმეც არ რისიმე გაუმერთება; 16. სახელმწიფო; 19. ფოლადის სფერული კამარა, რომლითაც ჩადიან ზღაბში სიღრმეების გამოსარკვევად; 20. მოვლენათა კვლევის, შეტვისის ხერხი; 22. ნიკოლს ბარათაშვილის ნაწარმოებები; 25. საყოფაცხოვრებო მომსახურების სფეროს ერთ-ერთი მუშავე; 26. სახელმწიფო.

შედიგანა პაპა პახბანტოლანე.

რედაქციის მისამართი:
 380008, თბილისი 8, რუსთაველის 36. 42. ტელ. — მოთავარი რედაქტორის — 99-54-06, მთ. რედაქტორის მოადგილის — 99-89-09, კ/შ. მღვდლის — 99-01-39, განყოფილება გამგეების — 99-28-42, რედაქციის სამდივნოსი — 99-54-06.
 რედაქციამ შემოსული მასალა ავტორის არ უბრუნდება.

ქართული
ენციკლოპედია

ქართული ენციკლოპედია

052360 7056

ქართული